O płata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 50 | Łódź, Środa, 27 lutego 1935 r. | דרייצנטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ד אדר ראשון תרצ״ה | № 50

Adres Redakcji Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מיניסטער סיימאן אויף דער רייזע
ער וועט בעזוכען פאריז, בערלין, ווארשא און מאסקווע
סיימאן איז אפיציעל איינגעלאדען געווארען קיין סאוויעט־רוסלאנד

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)
„מארנינג פאסט" האלט, אז דער וויזיט פון מינ. סיימאן אין מאסקווא איז א פעסטגעשטעלטע זאך. דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער וועט אויך זיין אין ווארשא און מעגליך אויך אין פראג. דער מיניסטער וועט אויך קומענדע וואך זיין אין בער־לין.

דער סאוויעטישער אמבאסאדאר אין לאנדאן מאיסקי האט איבערגעגעבען אנ'אפיציעלע איינלא־דונג פון זיין רעגירונג פאר'ן ענגלישען מיניסטער סיימאן.

פאריז, 26 (ספ. טעל.)
מארגען פריה קומט פאר א זיצונג פון קאבינעט ראט אונטער'ן פארזיץ פון פרעזידענט לעברון.
אויף דער זיצונג וועט דער ראט בעטראכטען א ריהע וויכטיגע פראבלעמען אזוי גוט פון דער אויס־לאנדס־פאליטיק און אינערליכער פאליטיק.
קודם כל וועלען בעטראכט ווערען די אונטער־האנדלונגען, וואס ווערען איצט געפיהרט צווישען פאריז, לאנדאן און בערלין און דער וויזיט פון מי־ניסטער סיימאן אין פאריז.

מינ. סיימאן קומט קיין פאריז דאנערשטאג אינ־דערפריה.

דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער וועט אינ־פארמירן די מיטגלידער פון דער פראנצויזישער רעגירונג וועגען דער וויזיט פון קאנצלער שושניג אין לאנדאן.

אראבישע צייטונג וועגען די אנטי־יודישע אנפאלען אין אלזשיר
„דער חוב פון די אראבער איז צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם"

ירושלים. — די גרויסע אראבישע צייטונג „אלף באי", וואס ערשיינט אין דמשק, גרייפט אן אין א לייט־ארטיקעל די מוסולמענער אין אלזשיר פאר זייערע אנפאלען און פאגראמען אויף יודען. די צייטונג טרעט אויך גלייכצייטיג ארויס געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד. „די יודישע אמונה — שרייבט די צייטונג — איז איינע פון די אנגעזעהענסטע אמונות און עס ליגט אויף יעדען איינעם דער חוב צו בעציהען זיך צו איהר מיט רעספעקט... אמת, מיר קאנען קעמפען געגען דעם ציוניזם, אבער מיר קעמפען נישט געגען די יודען.

דער חוב פון די אראבער — ענדיגט די צייטונג — איז צו קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם און נישט מיט־צוהעלפען איהם, ווי דאס טוען די מוסולמענער אין צפון־אפריקא. דאס איז א פערברעכען, וואס האט נישט קיין שום פערענטפערונג פאר'ן בית־דין של־מעלה". (פאלקאר)

מינ. לאוואל וועגען דער פראנ־צויזישער פאליטיק
אויף דער זיצונג פון מיניסטארען־ראט

פאריז, 26 (ספ. טעל.)
מיניסטער לאוואל האט אויף דער היינטיגער זי־צונג פון מיניסטארען־ראט געהאלטען אנ'עקספאזע וועגען דער אויסלענדישער פאליטיק פון פראנקרייך.

דער מיניסטער האט קודם כל פארגעלעגט צו ראטיפיצירען די אפמאכען מיט איטאליען וועגען די קאלאניעס.

דאן האט לאוואל אינפארמירט וועגען זיינע גע־שפרעכען מיט'ן קאנצלער שושניג וועגען אויבער־דונאאישען אפמאך און נישט אריינמישען זיך אין די אינערליכע אנגעלעגענהייטען פון אנדערע מלו־כות. דאן האט לאוואל בעקענט מיט די פראנצוי־זיש־ענגלישע אונטערהאנדלונגען און דער שטעלונג פון דייטשלאנד, דער פינאל פון די דאזיגע אונטער־האנדלונגען וועט קומען נאך דער וויזיט פון מיניס־טער סיימאן אין דייטשלאנד.

מארשאל פילסודסקי צוריק פון ווילנא

ווארשא 26 (טעלעפאניש)
היינט פארמיטאג איז צוריקגעקומען פון ווילנא קיין ווארשא דער מארשאל יוזעף פילסודסקי.
אויפ'ן וואקזאל האבען דעם מארשאל מקבל פנים געווען דער פרעמיער קאזלאווסקי, אינערן־מי־ניסטער קאשטשאלקאווסקי א. א.

געשטארבען יוסף לאטיינער
דער בעריהמטער יודישער אפערעטען־שרייבער

ניו־יארק, 26 (ימ'א טעלעגראפיש)
דא איז אין טיפען עלטער פון 82 יאהר געשטאר־בען דער בעריהמטער יודישער אפערעטען־שרייבער יוסף לאטיינער.
יוסף לאטיינער איז געבוירען אין יאהר 1853 אין יאסי (רומעניען), ביז 17 יאהר האט ער גע־לערנט אין דער ישיבה. ער האט געזאלט ווערען א רב, ער האט זיך אבער גענומען צו השכלה.
אונטער'ן רושם פון גאלדפאדען'ען, נעמט ער זיך פעראינטערעסירען מיט'ן יודישען טעאטער און גענומען שרייבען טעאטער־שטיקער. די ערשטע פיע־סע זיינע איז געווען: „די צוויי שמעלקעס" (אויפ־געפיהרט אין יאסי אין יאהר 1879).
צו יענער צייט איז ישראל גראדנער ארויסגע־טרעטען פון גאלדפאדענס טעאטער און געשאפען אנ'אייגענע טרופע. לאטיינער טרעט דאן אריין אין גראדנער'ס טרופע אלס סופליאר, וואו ער האט פאר דער טרופע געשריבען ספעציעלע פיעסען. די ערש־טע פיעסען זענען געווען: „די ליבע פון ירושלים", „יענטע פיפערנאטער" און „דער דיבוק".

מיט א צייט שפעטער לאזט זיך לאטיינער אוועק מיט א וואנדער־טרופע קיין ניו־יארק, וואו ער ווערט א פראפעסיאנעלער יודישער טעאטער־שרייבער. ער שרייבט אן 78 דראמען, מעלאדראמען, קאמעדיעס, וואדעווילען און היסטארישע אפערעטען. צו די פא־פולערסטע אפערעטקעס געהערען: „אסתר און המן", „יוסף און עגיפטען", „בינקע פינקע", „בלימעלע", „אשה רע", „חורבן ירושלים", „מישקע מאשקע", „דאס יודישע הארץ", דוד'ס פידעלע" א. אנד. די דאזיגע אפערעטקעס זענען בשעתו אויסגעפיהרט געווארען מיט גרויס ערפאלג.

Wyprowadzenie drogich nam Zwłok Zmarłego w Badenie pod Wiedniem dnia 22 bm. b. p.
HERMANA FREUDENBERGA
odbędzie się w czwartek, d. 28 lutego 1935 r. o g. 2 pp. z domu przedpogrzebowego na cmentarzu ztarozakonnych w Łodzi, o czem zawiadamia pozostała w nieutulonym żalu. **RODZINA.**

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע איטינגאן צוליב'ן טויט פון זייער אומפערגעסליכער
נ״ע רבקה איטינגאן
זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער, המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון דער נאכט־פאגאטאוויע „לינת־הצדק" אין לאדז.
486

דינסטאג, ד. 26 ד.ח. איז געשטארבען אונזער לאנגיעהריגע מיטארבייטערין פון אמבולאטאריום
נ. ע. חיה שקלא (העלא).
צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, מיטוואך, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, שערפיגען 21/23, ווערען אלע געבעטען אפצו־געבען דעם לעצטען כבוד.
די פערוואלטונג פון „לינת החולים"
פאלורניאווא 19.
484

צוליב'ן טויט פון
נ״ע רעבעקא איטינגאן
דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגען מיטגעפיהל דעם פרעזעס **באום אליטלבגאז**, דעם וו.־פרעזעס פון אונזער פערוואלטונג ה' דיר. **א. לעקיך**, דעם פרעזידיום־מיטגליד פון אונזער פערוואלטונג דעם ה' דיר. **ל. סאלאווילי**, ווי אויך דער גאנצער פאמיליע **אליטלבגאז.**
די פערוואלטונג פון דער געז. „ארט" אין לאדז.
487

אכטונג!
קולטור- און בילדונגס-געזעלשאפטען, פאלקס-און ארבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאמיסיעס ביי פעראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליא-טעקען און אוונט-קורסען!
א לעקטאר-פאפולאריזאטאר פון עקאנאמישע, פאליטישע און געזעלשאפטליכע וויסענשאפטען דינט רעפעראטען (אויך אויף דער פראווינץ). האלט צוזאמען לעקציעס, פיהרט אפענע פארומס, נעמט אנטייל אין קעסטעל-אווענדען.
איינלאדונגען שרעבירען:
SZ. INFELD, Łodź, Piotrkowska 31
dla Lektora.

פראנקרייך זאל זיך אריינמישען אין איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)
אויף דער גאַהעניטסטע זיצונג פון דער פּאַרלאַמענט־קאָמיסיע פאַר אויסערן־ענינים וועט מען אָנפרעגען דעם אויסערן־מיניסטער לאַוואַל, צי די פראַנצויזישע רעגירונג האָט גענומען אויף זיך די איניציאַטיוו וועגען פאַרלעדיגען דעם איטאַליעניש־אַביסינישען קאָנפליקט, אויף אַ פרידליכען וועג אין הסכם מיט'ן גייסט פון דער פעלקער־ליגע, צו וועלכער ס'געהערען איטאַליען און אויך אַביסיניען.

נישט אפּטרעטען אין דער יודען-פראגע

נייע רעדע פון מינ. געבּעלס

בּערלין, 26 (יט"א טעלעגראַפיש).
געבּעלס האָט אין אַכען געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט ערקלערט, אַז די דייטשע רעגירונג וועט נישט אָפּטרעטען פון דער יודען־פראַגע.

ליגע צו פערטיידיגען די רעכט פון יודיש אין א"י

האט געזאמעלט 25 טויזענד דאלאר

ניו־יאָרק, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
די אַמעריקאַנער ליגע צו פערטיידיגען די רעכט אויף יודיש אין ארץ־ישראל האָט בּעשלאָסען צו זאַמלען 25 טויזענד דאָלאַר אויף אַ קאָאָפּעראַטיווער דרוקערײַ צו אַרויסצוגעבּען אויסגאַבּען אין יודיש.

ארעסטירט א באנדע אראבישע גנבים

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
די פּאָליציי האָט אַרעסטירט אונטער פּתח־תקוה אַ בּאַנדע פון 42 אַראַבּער, בּיי וועלכע ס'איז געפונען געוואָרען פיל גע'גנב'עטע סחורה.

נפטר געווארען דער ניי-סאנצער רב

נאָווי־סאָנטש, 26 (יט"א טעלעפאָניש).
אין עלטער פון 85 יאָהר איז נפטר געוואָרען דער רב אריה לייב האַלבּערשטאַם.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבּערגעצויגען אויף
פּיעטריקאָווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע זאַל.

שיסעריי אויף די מאדרידער גאסען

די פאליציי האט מורא פאר א נייער רעוואלוציע

מאַדריד, 26 (ספּ. טעל.)
נעכטען אין אָוונט האָט זיך אויף די גאַסען פון מאַדריד בּעוויזען אַן אויטאָ, פון וועלכען מ'האָט געשאָסען אויף רעכטס און אויף לינקס פון אַ מאַשין־געוועהר.
צוואַנציג אַרדורכגעהער און אַ פּאָליציאַנט זענען פערוואונדעט געוואָרען. די פּאָליציי האָט בּאַלד בּעזעצט אַלע סטראַטעגישע פּונקטען אין שטאָט און אויך בּעזעצט די עפענטליכע בּנינים.
בּאַלד האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז ס'איז אויסגעבּראָכען אַ סאָציאַליסטישע רעוואָלוציע. עס איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק, וועלכע האָט זיך שפּעט אין אָוונט איינגעשטילט.

פערמשפּט צום טויט 2 העכערע סאוויעטישע בעאמטע

פאר אינספּירירען א טעראר-אקט

מאָסקווא, 26 (ספּ. טעל.)
דער מיליטערישער געריכטס־טריבּונאַל אין סימפערפּאָל האָט פערמשפּט צום טויט צוויי קאָמוניסטען, וועלכע האָבּען פערנומען הויכע אַמטען, פאַר אויספיהרען אַ טעראָריסטישען אַקט איבּער מאַרטין בּיעלי, אַ שליח פון דער צענטראַלער רעגירונג, וועלכער האָט געוואָלט ווי אַמגיכסטען אויספיהרען די אינסטרוקציעס פון מאָסקווא, וואָס איז נישט געווען אויף דער האַנד פון די אָרטיגע טוער גאַנטשאַראָוו און פאָסט, וועלכע האָבּען בּעשטעלט צו דערמאָרדען בּיעלי'ן.

20 טויזענד היטלעריסטען אין עסטרייך

האבען זיך איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי

ווין, 26 (ספּ. טעל.)
די ווינער קאָרעספּאָנדענץ־בּיוראָ האָט פערעפענטליכט פאָלגענדען סענסאַציאָנעלען קאָמוניקאַט. צום דירעקטאָר פון דער פּאָליציי אין אויבּער־עסטרייך האָבּען זיך געמאָלדען די היטלערישע אַנפיהרער און מיטגעטיילט, אַז די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציע אין פּרובּינץ געלאַזען געוואָרען און די האָבּען אָפּגעשטעלט זייער פּאַרטיי־טעטיגקייט. די היטלעריסטען האָבּען זיך אונטערגעוואָרפען פּובּליקאַנדע־צולאָזען די יוגענדליכע שטורם־אַבּטיילונגען. זיי האָבּען אָפּגעגעבּען די לאַגערען פון געוועהר, אַמוניציע און אַנדערע מאַטעריאַל. די צאָהל נאַצי־סאָציאַליסטען אין אויבּער־עסטרייך בּעטרעפט 20 טויזענד מאַן.

דער מאנגעל פון ארבייטסהענד אין א"י

די רעגירונג פארשט די איינוואנדערונג קיין חורן נייע פלאנצונגען

ירושלים (יט"א) דער אימיגראַציע־דעפּאַרטאַמענט פון דער א"י־רעגירונג האָט דעלעגירט קיין פּתח־תקוה צוויי הויכע בּעאַמטע, וועלכע האָבּען זיך בּעמיהט אויפצוקלערען, מיט וואָס ערקלערט זיך די גרויסע צאָהל אַרבּייטער פון חורן אין פּתח־תקוה און אין דער אומגעגענד. לויט דער מיטטיילונג פון פאָרזיצער פון דער קאָלאָניע־פערוואַלטונג בּעטרעפט די צאָהל אַרבּייטער פון חורן אין פּתח תקוה העכער 2000 און זייער צאָהל ערקלערט זיך מיט'ן מאַנגעל פון אַרבּייטס־הענד אין דער קאָלאָניע.
די פאָרשטעהער פון אימיגראַציע־דעפּאַרטמענט האָבּען אָנגעקינדיגט אַ גענויע אויספאָרשונג פון דער איינוואַנדערונגס־פראַגע פון חורן.

ירושלים (יט"א) אין אַלע יודישע קאָלאָניעס פיהלט זיך אַ שאַרפער מאַנגעל אין אַרבּייטסהענד אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערבּרייטערטע פלאַנצונגען, גרינדונג פון אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען און וועג־בּוי. אין ראשון לציון ווערען פערפלאַנצט נייע פּרדסים אויף אַ שטח פון 1000 דונאַם. חוץ די איצט עקזיסטירענדע 10 פאַבּריקען, ווערען דאָרט געגרינדעט פערשידענע נייע 8 אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען. עס ווערט אויך געפּלאַנט צו בּויען נייע וועגען, וואָס וועלען פערבּינדען ראשון לציון מיט אַנדערע קאָלאָניעס אין יהודה. חוץ דעם וועלען געבּויט ווערען פיל הייזער.

דייטשע גרויסע שיף אין געפאהר

לאָנדאָן, 26 (ספּ. טעל.)
דער דייטשער דאַמפער „אייראָפּא“ פון 2190 טאָן, וועלכער געהט פון טוניס קיין ראָטערדאַם געפינט זיך אין געפאַהר. די שיף רופט הילף.

די גריפע-עפּידעמיע אין פראנקרייך

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)
אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גריפּע־עפּידעמיע וועלכע בּושעוועט אין גאַנץ פראַנקרייך זענען אָפּגערופען געוואָרען די איבּונגען פון רעזערוויסטען, וועלכע זענען בּעשטימט געוואָרען צווישען 18 פעבּרואַר און 24 מערץ.

די סובסידיעס פאר די יודישע שולען אין א"י

וועלען נישט פערגרעסערט ווערען

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
די רעגירונג וויל נישט נאָכקומען די פאָדערונג פון ועד הלאומי צו פערגרעסערען די סובּסידיעס פאַר די שולען.

קינא־טעאַטער
„MIRAŻ“
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט און פאָלג. טעג!
פּרעכטיגער פילם פון דער פּוילישער פּראָדוקציע
„שפּילצייג“
אין די הויפּט־ראָלען:
AlmaKar,
Zula Pogorzelska,
Eugenjusz Bodo,
Konrad Tom,
Jerzy Marr,
Sielański.
אויסער'ן פּראָגראַם:
פּאַראַמאַונט־צוגאַבּע.
פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר., II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל.
בּאַלקאָן 75 גר.
דער זאַל איז גוט בּעהייצט.

דאנקזאגונג.
דעם הערצליכסטען דאַנק דריק איך אויס דעם זעהר געשעצטען
ד"ר ל. פאמיליער
6-טער שערפּיען 37
פאַר זיין בּעמיהונג און אויסקורירען מיין פרוי פון אַ זעהר שווערער קראַנקהייט, און ווינש איהם ווייטער־דיגען ערפאָלג אויפ'ן מעדיצינישען געבּיט.
מיט אַכטונג ל. גאָלדשטיין.

די 1-טע און בּיליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פּאַלטענס און אנציגער
פון די בּעסטע בּיליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל. בּעקומט מען נאָר בּיי
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09
געדענקט. פּראַנט 2 שטאָק.
געדענקט. פּראַנט 2 שטאָק.
שטאָק 2 שטאָק.

א סענסאציע אויף דער יודישער גאס!
די בּעסטע מיהל אין פּוילען, דאָס בּעסטע מעהל פון דער פירמע „ŚWIT“
Pabianickie Młyny Parowe i Łuszczarnia
„Spójnia“
מאַכט בּעקאַנט, אַז זי וועט אויפ'ן הייאָהריגען פּסח פערמאָהלען
קמח פסח למהדרין מן המהדרין
אונטער דער השגחה פון הרב הגאון המפורסם מו"ה ר' מענדעלע אלטער שליט"א, פּרעזעס פון אגודת הרבנים אין פּוילען, אַ בּרודער פון גערער רבּי'ן שליט"א.
מיט בּעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין יודישען בּעקער־צעך (פּילסודסקיעגאָ 57) צו בּנציון גרינבּוים טעגליך פון 7 בּיז 9 אָוונד.
אין פּאַבּיאַניץ: „Spójnia“, טעל. 185. אין לאָדז: טעל. 237-70.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בּעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221 72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען־קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבּולאַטאָרישעס פון 9 בּיז 1 און פון 4 בּיז 7.30 אָוונד.

אויערען, נאָז און האלז קליניק
מיט בּעטען פון
Dr. Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבּולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.

Dr. mep.
Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 בּיטאָג.
עלעקטראָטעראַפּיע.
פאַר אונבּעמיטעלטע לעמשניצע־פּרייזן
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

AMBULATORJUM
ZŁAMAN
(צובּראָכענע קנאָכען)
מיט רענטגען־דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט
לעמשניצע־פּרייזען
Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

פאר גארד,
בּיזשוטעריע
און לאָמבּאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

שיימלען
מיט פּאַריזער שרינד־און פּערטיגע שיימל־ען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט
בּיי קערש.
סקווערנאָוואַ 15

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8 בּיז 1 און פון 4 בּיז 8 אָוונט.
Cegelniana 4, tel. 216-90.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוואַכע־בּעהאַנדלונג.
סעקסועלע בּערעטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–1 און פון 1–5 אָוונד

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
6. שערפּיען 37 (בּענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

שטרייק פון דער באפעלקערונג אין לבנון און סיריען

געגען איינפיהרען א טאבאק-מאנאפאל

בראש פון דער פראטעסט-אקציע שטעהט דער מאראניטישער פאטריארך.— אונטערהאנדלונגען צווישען פאטריארך און דער פראנצויזישער מאכט.

ירושלים. אין איניגע שטעט פון לבנון און אין סיריען איז אויסגעבראכען א פראטעסט-שטרייק פון דער באפעלקערונג געגען דעם פראיעקט פון דער פראנצויזישער מאנדאטאר-מאכט איינצופיהרען א טאבאק-מאנאפאל. אין דמשק איז ביי דער געלעגענהייט געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען דער פאליציי און די פערשפרייטער פון די פלוג-בלעטלעך און אויפרופען געגען דעם מאנאפאל. בראש פון דער פראטעסט-אקציע שטעהט דער פאטריארך פון די מאראניטען.

ווי עס מעלדעט די אראבישע פרעסע, האט א הויכער פראנצויזישער בעאמטער אינטערהאנדעלט איז דער פראגע מיט'ן מאראניטישען פאטריארך און האט איהם פארגעלעגט אין נאמען פון דער פראנצויזישער רעגירונג א געוויסען קאמפראמיס.

דער פאטריארך טרעט אבער נישט אפ פון זיין פאדערונג וועגען אפשאפען דעם מאנאפאל-געזעץ אינגאנצען.

ווי מען גיט איבער, האט דער בירוט'ער ביי-שאף זיך געווענדעט צום פראנצויזישען הויך-קאמיסאר ער זאל אפלעגען דאס אויספיהרען פון'ם געזעץ אויף א געוויסע צייט. דער הויך-קאמיסאר האט אבער דעם פארשלאג אפגעווארפען. עס געהען ארום קלאנגען וועגען געהיימע אונטערהאנדלונגען צווישען דעם מאראניטישען פאטריארך און דעם הויך-קאמיסאר וועגען אפלעגען דאס איינפיהרען איז לעבען דעם מאנאפאל-געזעץ אין אזא פארם, וואס זאל נישט אנריהרען דעם פרעסטיזש פון דער פראנצויזישער מאנדאטאר-מאכט.

יודישע בעאמטע בעזייטיגט

פון דער טשערנאוויצער שטאדט-פערוואלטונג

טשערנאוויץ (יט"א) לויט א מעלדונג פון „טשערנאוויצער אווענדבלאט" וועלען 120 מינדערהייטס-בעאמטע פון דער טשערנאוויצער שטאדט-פערוואלטונג, דערונטער פיל יודען בעזייטיגט ווערען פון זייערע פאסטענס.

אלס מאטיוו ווערט אנגעגעבען דאס נישט גענוגענדע בעהערשען די רומענישע שפראך.

דער מורא'דיגער חורבן

פון הוראגאן אין פראנקרייך

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

ערשט איצט איז צוריקגעשטעלט געווארען די טעלעפאנישע פערבינדונג פון פאריז מיט די צושטערטע פראווינצען דורך דעם שרעקליכען הוראגאן, אממייסטען האט געליטען רעטעפער, וואו אלע וועגען זענען פערניכטעט געווארען. די עראפלאנען אויפ'ן פליה-פלאץ זענען צושמעטערט געווארען, די קראפט פון ווינד איז געווען אזוי גרויס, אז ער האט אפגעווארפען די דורכגעהער אויף 15 ביז 20 מעטער. די שאדענס בעטרעפען אין די צענדליגער מיליאנען פראנק.

גרויסע בעראטונג פון פעראייניגטע אנטי-היטלערישע קאמיטעט

ערב דעם אלפוילישען צוזאמענפאהר פון די פעראייניגטע קאמיטעטען

ווארשא (יט"א) דער ענדגילטיגער טערמין פונם אלפוילישען צוזאמענפאהר פון די פעראייניגטע יודישע קאמיטעטען פאר די פליטים פון דייטשלאנד, איז ווי בעוואוסט, בעשטימט געווארען אויף זונטאג, דעם 10-טען מערץ ה. י.

דער צוזאמענפאהר, וואס וועט פארקומען אין זאל פון ווארשאווער קהלה-ראט, האט, לויט די דער האלטענע ידיעות, ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג אין אלע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג. אין פיל שטעט און שטעטלעך פון לאנד ווערען גערופען ספעציעלע בעראטונגען און פערזאמלונגען פון די אנגעזעהענסטע עסקנים וועגען פערשטארקען די טעטיגקייט פון די קאמיטעטען אויף די ערטער, אין אנבליק פונם פארשטעהענדען צוזאמענפאהר. עס האבען שון אנגעמאלדען זייער אנטייל אינ'ם צוזאמענפאהר פיל דעלעגאטען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך די בעדייטענדסטע יודישע געזעלשאפטליכע טוער.

אין שייכות מיט דעם צוזאמענפאהר איז די טעג פארגעקומען א גרעסערע בעראטונג פונם פעראייניגטען קאמיטעט צו בעקעמפען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד. עס איז ארומגערעדט געווארען דאס פראגראם פונם צוזאמענפאהר און עס איז אויסגעהערט געווארען א גענויער בעריכט וועגען די פארבערייטונגס-ארבייטען.

נאך אנ'אויספיהרליכער דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט צוו. אנד. די ה"ה פרעזעס לעאן לעוויטע, דעפ. דר. ראזמארין, אדוו. א. הארטגלאס, אינזש. סט. שערעשעווסקי, אינזש. אנטאני אייגער, רעד. מ. טורקאוו, אינזש. מ. טעסקין, ל. שטשעראנסקי א. א. זענען אנגענומען געווארען א רייה וויכטיגע בעשלוסען, וואס צילען צו דער פערשטארקונג און פערטיפונג פונדער אנטי-נאציסטישער טעטיגקייט.

אנטיסעמיטען-בונד און שושניג'ס „אסטמערקישע שטורם-שארען" געהען האנד ביי האנד

ווין (יט"א) דער „קארל-ליגע-בונד" האט צונויפגערופען אנ'א. ג. „אפענע פערזאמלונג" מיט דער טאג-ארדנונג „קריסטליכע שטאנד-ארדנונג און יודענטום, קריסטליכע גלויבען און קולטור-פרייהייט אין יודענטום".

אלס רעדנער זענען ארויסגעטרעטען פארשטעהער פון „אנטיסעמיטען-בונד" און פון די „אסטמערקישע שטורם-שארען". דער לאזונג פון דער פערזאמלונג איז: „קריסטליכע דייטשען! צום שוץ פון אונזער קריסטליך-דייטשער היימאט".

די „אסטמערקישע שטורם-שארען" זענען בעקאנט אלס ארגאניזאציע, וואס שטעהט נאהענט צום בונדעסקאנצלער ד"ר שושניג.

פראפ. ווייצמאן בלייבט אין א"י

חיפה, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

חיים ווייצמאן פערבלייבט אין ארץ-ישראל 2 חדשים. ער וועט וואוינען אין רחובות.

ווייצמאן האט ערקלערט, אז ער איז געקומען קיין ארץ-ישראל אויף ווירטשאפטליכע צוועקען.

ענגלישער פראטעסט צו איטאליען

לאנדאן, 26 (ספ.טעל.)

די „רייטער אגענטור" טיילט מיט פון רוים, אז די ענגלישע רעגירונג האט אפגעגעבען אנ'ענערגישען פראטעסט צו דער איטאליענישער רעגירונג וועגען די רעסטרוקציעס בנוגע צום אימפארט פון ענגלישע סחורות קיין איטאליען.

יודישע דעלעגאציע פון דרום-אמעריקא קיין בירא-בידזשאן

בוענאס-איירעס (יט"א) אין ארגענטינע און אין די שכנות'דיגע לענדער ווערט איצט געפיהרט א קאמפיין צו שיקען א דעלעגאציע קיין בירא בידזשאן און צו שאפען א מתנה פאר די פיאנערען און בויער פון דער יודישער אויטאנאמער טעריטאריע". די ארגאניזאציע ווערט געפהרט לויט דער איניציאטיוו פון דער ארג. „פראקאר".

יודישע קהלות אין גריכענלאנד

פאר צונויפרופען דעם יודישען וועלט-קאנגרעס

סאלאניקי (יט"א) דער פערבאנד פון די יודישע קהלות אין גריכענלאנד האט זיך געווענדעט צום אמעריקאנער יודישען קאנגרעס מיט אנ'אפעל פארצוזעצען דעם קאמף פאר'ן יודישען וועלט-קאנגרעס. די שאפונג פון א רעפרעזענטאנץ פון גאנצען יודענטום צו פערטיידיגען די יודישע רעכט און אלע לענדער און כדי צו קומען צו הילף די נויטלידענדע טיילען פון יודענטום, ווערט געזאגט אין דער ווענדונג פון גריכישען קהלות-פערבאנד איז געווארען א לעבענס-נויטווענדיגקייט. דאס גריכישע יודענטום איז גרייט צו שטיצען די שטרעבונגען פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס אין דער ריכטונג.

דעם אפעל האבען אונטערגעשריבען דער פארזיצער פון פערבאנד פון די יודישע קהלות אין גריכענלאנד לעאן קאטעניא, דער פארזיצער פון דער סאלאניקער קהלה לעאן רעקאנאטיאן און דער דעלעגאט פון גריכישען יודענטום אויף דער זשענעווער יודישער קאנפערענץ שמואל מרדכי.

אפקלאנג פון אמבאסאדאר ראטשינסקי'ס אינטערוויאו וועגען דער לאגע פון די פוילישע יודען

בעמערקונגען פון „דזשואיש קראניקל"

לאנדאן (יט"א) אין א לייט-ארטיקעל רעדט ארום דער „דזשואיש קראניקל" דעם שטארקען אפקלאנג, וועלכען עס האט אין פוילען געהאט דער אינטערוויאו פון דער צייטונג מיט'ן פוילישען אמבאסאדאר אין בערלין, גראף ראטשינסקי, און די בעמערקונגען, וואס דאס בלאט האט געמאכט וועגען דעם אינטערוויאו.

מיר — שרייבט צוו. אנד. „דזשואיש קראניקל" — האבען נישט דעם מינדעסטען אינטערעס צו ווארפען שטיינער אין דער פוילישער רעגירונג. מיר האבען אין אונזערע לייט-ארטיקעל - בעמערקונגען ערקלערט, אז די ענגלישע יודען ווינשען זיך נישט עפעס אנדערש, ווי איינהאלטען הערצליכע בעציהונגען מיט פוילען. די זיכערסטע באזע פארן גוטען ווילען איז אבער גגענזייטיגע פערשטענדניש און אויפריכטיגקייט.

די פראגע בעשטעהט אין דעם, צי אין דעם איצטיגען שווערען מצב פון די פוילישע יודען זענען שולדיג וועלכע עס איז דיסקרימינאטארישע שריט פון שטאט. דער פוילישער אמבאסאדאר זאגט ענטשידען, אז ניין. געגען דעם רעדען אבער די פאקטען פון לעבען. די יודישע טענות אין פארלאמענט און אין דער פרעסע זענען דורך די רעגירונגס-פארשטעהער נישט אפגעלייקענט געווארען.

מיר האבען זיך, נאטירליך, געריכט — שרייבט „דזשואיש קראניקל" —אז די אנטי-יודישע ציי-טונגען אין פוילען וועלען מאכען פיינדליכע פירושים צו אונזערע אויספיהרונגען. עפעס אנדערש קענען זיי נישט. „דאס איז זייער בערוף". ווי עס וואלט געזאגט היינע. מיר אפעלירען אבער צו דער מאכט און דער ליבעראלער עפענטליכער מיינונג אין פוילען. מיר האבען דעם טיפסטען גלויבען, אז זיי וועלען ענטפערן אויף אנ'אופן, וואס איז ווירדיג דער הויכער שטעלונג, וואס די פוילישע מלוכה פערנעמט מיט רעכט אין דער וועלט. דער אינערן-מיניסטער האט ערקלערט, אז אלע בירגער וועלען האבען א „גלייכע בעהאנדלונג", יודען פערלאנגען אויך נישט מעהר. מיר ווינשען זיך בלויז, אז דעם מיניסטערס ווערטער זאלען אויסגעפיהרט ווערען בפועל. פוילען קען בלויז געווינען דורך געבען די יודען דאס רעכט צו אטעמען און ארבייטען ווי פרייע מענשען. מיר אפעלירען בלויז וועגען „פער פלעי" פאר דעם פוילישען יודענטום.

קינא

EUROPA

20 נארוטאוויטשא 20

אנהויב 4, 6, 8 און 10.15 אוועגד.

היינט פרעכטיגע פרעמיערע!

דער קעניג פון די טענארען

JAN

KIEPURA

ווי אויך די וואונדערבארע

Marta Eggerth

אין דער שלאגער-מוזיקאלישער געזאנג-קאמעדיע פון דער גרעסטער ענגלישער British-Gaumont 1935 פראדוקציע

„פאר דיר זינג איך"

א רייה וואונדערבארע לידלעך אין דעם פילם

קיעפורא זינגט אויף פויליש

פאספארטוס און הנחה-בילעטען אונבעדינגט אונגילטיג.

DR. MED

H. Różaner

הויט, ווענערישע און מענער-שוואכקראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel.8-98.

נעמט אן פון 9–12 פארם. און פון 5–9 אוועגד פון 12–2 מ[illegible]ג אין דער לעטשניצע זגערזשער 17

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם. - גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס צושטיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

לאדז, 27 פעברואר 1935 | „נייער פאלקסבלאט" | לאדז, 27 פעברואר 1935

ענגלישע אויסטערליכע פאליטיק

ענגלאנד זוכט א דערנעהנטערונג מיט סאוויעט־רוסלאנד

ווי בעוואוסט איז אין לאנדאן אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז דער מיניסטער סיימאן וועט בעזוכען בערלין, ווארשא און מאסקווע. דער דאזיגער בעשלוס איז פאר דער עפענטליכער מיינונג געווען א גרויסע איבערראשונג. וועגען די סיבות, וואס עס האבען די ענגלישע רעגירונג בעוואויגען צו ענדערן איהר טאקטיק און דעם וויזיט אין בערלין אויסצוברייטען צו א וויזיט אין די הויפט־שטעט פון די מלוכות, וואס קומען אממייסטען אין בעטראכט, ביים שליסען דעם מזרח־פאקט, שרייבט דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „קור. פאר." פאלגענדעס:

מיר האבען שוין געשריבען וועגען דעם איינדרוק, וואס עס האט געמאכט אויף דער ענגלישער רעגירונג דער דייטשער ענטפער אויף די ענגליש־פראנצויזישע פארשלאגען פון 3. פעברואר. דער דאקומענט, וועלכער האט ביים ערשטען לייענען, ארויסגערופען ספקות, האט שוין ביים צווייטען ארויסגערופען א פולשטענדיגען אונוויליען. דייטשלאנד האט זיך ארויסגעדרעהט פון אנ'ענטפער אויף די וויכטיגסטע פונקטען און האט ערקלערט, אז זי נעמט אן נאר דעם לופט־אפמאך. אבער די מינדליכע ערקלערונגען פון מיניסטער נויראט האבען געלאזט דערקענען, אז דאס איז אויך נאר א מאנעוור און אז פון די אונטערהאנדלונגען וועט גאר נישט ארויסקומען. די דאזיגע מורא האט טאקע אומגעווארפען די בעווארענישען, וואס זענען ביז איצט געווען געגען אנ'ענגליש־סאוויעטישע דערנעהנטערונג.

די פראגע פון אויסבעסערען די בעציהונגען צווישען לאנדאן און מאסקווע ווערט שוין אין לאנדאן זייט א געוויסער צייט ערנסט בעטראכט. אויב דייטשלאנד וויל נישט צוטרעטען צו א בונד פון די אייראפעאישע פעלקער, בלייבט פאר ענגלאנד נאר איין אויסוועג: צוריקצוקעהרען צום פאר מלחמה'דיגען סיסטעם. דער פראנצויזיש־ענגלישער הסכם איז א רעאלער פאקט און די געשעהענישען פון פעברואר האבען איהם נאך פערשטארקט. די ענגלישע פאליטיק איז איצט מעהר געבונדען מיט דער פראנצויזישער פאליטיק. פראנקרייך האט פערבינדעטע צו וועלכע עס איז איצט נאך צוגעקומען סאוויעט־רוסלאנד. ענגלאנד, וועלענדיג צוזאמענארבייטען מיט פראנקרייך, מוז אנערקענען דעם דאזיגען סיסטעם פון פאקטען. איבערלאזען פאר פראנקרייך דעם גאנצען איינפלוס אין דער ריכטונג, וואלט בעדייט דאס אנערקענען פאר פאריז א דאמינירענדע ראלע. דאס וואלט געשטאנען אין א סתירה צו די פרינציפען פון דער ענגלישער דיפלאמאטיע. דערפון איז ענטשטאנען די נויטווענדיגקייט אויסצובעסערען די בעציהונגען מיט סאוויעט־רוסלאנד און אזוי ארום האבען א דירעקטע השפעה אויף די בעשלוסען אין שייכות מיט דער אייראפעאישער פאליטיק.

אבער דא קומט אין בעטראכט נישט נאר די נויטווענדיגקייט צו שאפען א גלייכגעוויכט פון די השפעות. סאוויעט־רוסלאנד האט א מעכטיגע ארמעע, אנ'ערשטקלאסיגע און כסדר וואקסענדען לופט פלאט. דער דאזיגער פאקטאר קען, אין קיין שום קאמבינאציע, וואס האט די אויפגאבע אפצוהיטען דעם שלום, ווערען גרינג געשאצט. און נישט נאר די מעכטיגע רוסישע ארמעע איז א וויכטיגער פאקטאר אין דער אינטערנאציאנאלער לאגע. ליטווינאווס געשיקטע דיפלאמאטיע האט גורם געווען, אז רוסלאנד ענטשיידעט איבער דער פרייהייט פון דער ים־קאמוניקאציע אויף די ים־דורכגוסען, וואס פעראייניגען דעם שווארצען ים מיט'ן ים התיכון. דער רוסיש־טערקישער בונד איז א פעסטער. אזוי ארום איז רוסלאנד געווארען א געוואונשענער פערבינדעטער פון דער קליינער קאאליציע.

טשעכאסלאוואקיען איז אויף מערב דער אמווייטסטען ארויסגערוקטער פונקט פון א ריזיגער פאליטישער ארגאניזאציע. פאר לאנדאן ווערט דעריבער רוסלאנד אוף דער צוקונפט אין דער אייראפעאישער לאגע א פאקטאר, וועלכען מען טאר נישט גרינגשעצען.

דאן קומט ווייטער אין בעטראכט, אז דער ענגלישער האנדעל האט א סך געווינען א דאנק דעם, וואס די סאוויעטען האבען דער ענגלישער אינדוסטריע געגעבען די בעשטעלונגען, וואס פריהער האט זיי בעקומען דייטשלאנד. אין דער צוקונפט ווערט פאראויסגעזעהן א פערגרעסערונג פון דעם סאוויעטיש־ענגלישען האנדעלס־אויסטויש און די ענגלישע רעגירונג האט בדעה מיט אלע מעגליכקייטען אונטערצושטיצען די דאזיגע ערשיינונג. די געגענזייטיגע פערשטענדניש, אז סיי איין צד ווי אויך דער צווייטער צד דראהט דער דייטשער מיליטאריזם, דערנעהנטערט זיי צו זיך. דער בעסטער בעוויז דערצו איז די אויסערגעוועהנליכע פערבעסערונג פון די האנדעלס־בעציהונגען צווישען ענגלאנד און די סאוויעטען. אין איצטיגען מאמענט ארבייט די ענגלישע רעגירונג איבער דער סאוויעטישער דערנעהנטערונג.

דער סאוויעטישער אמבאסאדאר אין לאנדאן מאיסקי, ווערט זעהר גוט אויפגענומען אין ענגלישען מיניסטעריום. דער ענגלישער אמבאסאדאר אין מאסקווע, האט אינסטרוקציעס צו האנדלען אין הסכם מיט זיין פראנצויזישען חבר אין דער ריכטונג פון בערוהיגען די מורא, וואס קען ענטשטעהן אין מאסקווע בנוגע דער מעגליכקייט, אז די סאוויעט רעגירונג זאל בעזייטיגט ווערען פון דעם אלגעמיינעם הסכם אין אייראפא. דער מזרח־פאקט איז איצט געווארען די דירעקטע זארג פון דער ענגלישער רעגירונג. דאס הייסט נאך נישט, אז מען איז אין לאנדאן ענטציקט פון זיין איצטיגער פארם. אבער אין די לאנדאנער פאליטישע קרייזען אינטערעסירט מען זיך מיט דער לעזונג פון זיכערקייטס פראבלעם אין מזרח־אייראפא, און מען פערשטעהט, אז עס קען נישט אויסגעמיטען ווערען, אז דאס דאזיגע פראבלעם זאל נישט איינגעשלאסען ווערען אין דעם אלגעמיינעם הסכם, צו וועלכען מען שטרעבט.

עס שטעלט זיך נאך די פראגע, וואס פאר א איינפלוס קענען האבען אפילו די בעסטע ענגליש־סאוויעטישע בעציהונגען אויף דעם ענגליש־יאפאנישען הסכם. דער זייל פון דער ענגלישער פאליטיק איז אויפצוהאלטען גוטע בעציהונגען מיט יאפאן. עס איז אבער זיכער, אז אלע אנדערע ריקזיכטן וועלן מוזען אפטרעטען אין א זייט פאר דער נויטווענדיגקייט פון צוגרייטען זיך צו דער רעגולירונג (אונאפהענגיג דערפון ווי אזוי זיי וועלען אויספאלען) די מיינונגס־פערשידענהייטען, וואס עקזיסטירען צווישען דייטשלאנד און די איבריגע גרויסע אייראפעאישע מלוכות. אויך ענגלאנד, אלס איינע פון די דאזיגע מלוכות, איז געצוואונגען צו נעמען אויף זיך א טייל פון דער אלגעמיינער פעראנטווארטליכקייט.

עס איז פארהאן עפעס קאמישעס אין דער עקשנות, מיט וועלכער דייטשלאנד בעמיהט זיך צו בעווייזען, אז זי איז די בעסטע פערבינדעטע פון איהר געגנער. עס דוכט זיך, אז עס זענען פארהאן גענוג סיבות פאר דעם ענגליש־דייטשען אנטאגאניזם. און אין ענגלאנד זענען נאך פארהאן גענוג איינפלוס־רייכע קרייזען, וואס זענען גרייט ארויסצווייזען זייערע טראדיציאנעלע סימפאטיעס צו דייטשלאנד, הגם דער רויהער היטלעריסטישער רעזשים צווינגט זיי איצט צו שווייגען. אבער עס זעהט אויס ווי די דייטשען וואלטען זיך ספעציעל בעמיהט ארויסצורופען א אונצופרידענהייט טאקע ביי זייערע סימפאטיקער. די באמבאסטישע ידיעה פון בערלין, אז מען האט דארט אפגעהאקט די קעפ ביי צוויי פרויען, האט אויף א סך מענשען אין לאנדאן געמאכט א שרעקליכען איינדרוק. אין ענגלאנד האקט מען שוין נישט קיין קעפ ביי פרויען א סך הונדערטער יאהרען. מאקדאנאלד, למשל, איז געווען טיף אויפגעבראכט צוליב דער דייטשער ריקזיכטסלאזיגקייט. אזעלכע ערשיינונגען קענען געפעלען די נאציאנאל־סאציאליסטען, זיי רופען אבער נישט ארויס קיין סימפאטיע מאקדאנאלד'ס פאטערלאנד.

פראנצויזישע פרעסע וועגען עסטרייך און אלזשיר

וועגען בעזוך פון עסטרייכישען פרעמיער שושניג שרייבט אין פאריז דער סאציאליסטישער „פאפולער".

מיט א געוויסער צייט צוריק, גענוי גערעדט דעם 7. פעברואר האט דער ריידער־בעגלייטער פון שושניג געשריבען צו דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ אין זשענעווע, אז מען זאל אראבנעמען די מיליטערישע אפמאכען פון דעם סען־זשערמענער טראקטאט, דאס הייסט אנדערש גערעדט, אז עסטרייך זאל האבען דאס רעכט צו בעוואפענען זיך.

געהט איצט אין דעם? און צו אויך איז דעם, אז לאנדאן און פאריז זאלען ערלויבען די רעסטאווראציע פון די האבסבורגער?

און דערפאר זאל וויען זיך אנגאזשירען נישט צו דערלאזען צום אנשלוס.

אויב דאס זאל זיין אמת, וואלט מען געדארפט זאגען, אז שושניג און זיין בעגלייטער בערגער וואלדענבערג האבען די טעג זיך ערלויבט א אמתען שאנטאזש.

דער „עקסעלסיאר" קלערט אויך אויף דיזעלבע פראגע.

עס איז פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז עסטרייך וויל נישט פערנעמען די פאזיציע פון א „פראטעזשירטען" שטאאט, דאס וואלט נאך געמאכט, אז זי זאל האבען אנ'אויסזעהען פון א נידריגער מלוכה לגבי די אנדערע מלוכות, וועלכע זענען ענטשטאנען אויף דער טעריטאריע פון דער אמאליגער עסטרייך־אונגארישער מאנארכיע. די עסטרייכישע רעגירונג וויל געניסען פון אלע פארצוגען, וועלכע וועט עווענטועל בעקומען דייטשלאנד אויב זי זאל מסכים זיין אריינצוטרעטען אין דעם סיסטעם פון די רעגיאנעלע זיכערהייטס־אפמאכען, וואס ענגלאנד, פראנקרייך און איטאליען לעגען פאר דייטשלאנד.

אבער צי וועט דאס פערהיטען פון דעם אנשלוס? — וועט מען ווירקליך קענען עפעס אויפטון. כדי נישט צו דערלאזען עסטרייך צו פערבינדען זיך מיט דייטשלאנד? — גוסטאוו הערווע צווייפעלט אין דעם און ער זאגט אין זיין „וויקטואר".

ווען די 7 מיליאן דייטשען פון עסטרייך וואלטען אויסדריקען זייער ווילען צוגעבונדען צו ווערען צו דייטשלאנד, וואלטען מיר זעהן געהען די פייער און שווערד איבער אייראפא, כדי נישט צו דערלאזען צו דער אזוינער ענדגילטיגער אוניפיצירונג פון דייטשטום? אט איז די אמתע עסטרייכישע פראגע, אזוי ווי זי שטעלט זיך אין איהר גאנצער ברוטאלער רעאליטעט. די צייטדיגע און קורצזיכטיגע אויסערן פאליטיק פון אונזער מיזעראבעלער פארלאמענטארישער רעפובליק (גוסטאוו הערווע וויל דאך איצט א דיקטאטור!) וויל נאר זעהן די נאהענטסטע צוקונפט. און עס איז גענוג פאר די האנען פון איין טאג, אז מען זאל אויף א פיזיטעל שעה אנשרעקען דייטשלאנד, דראהענדיג איהר מיט א קריג פון גאנץ אייראפא און אזוי ארום מיינט מען, אז מען וועט עס צווינגען דייטשלאנד צו בלייבען רוהיג! — אויך דער „פטי בלע" גלויבט אז היטלער וועט צונעמען עסטרייך. עקאנאמיש שטעהט דייטשלאנד שלעכט, און איהרע פינאנסען זענען פאר א צוזאמענברוך. מוז איצט היטלער ווייטער האבען לייכטע און טומלדיגע זיגען:

דער היטלעריסטישער רעזשים האלט זיך נאר דערמיט וואס ער געהט אין ערפאלג נאך דעם צווייטען...

— אויב עסטרייך ווייסט גוט, אז דייטשלאנד זוכט איצט ביים דונאי דעם ווייטערען ערפאלג, וועלכער וואלט געקענט א פראכטפולער דיווערסטימענט.

* * *

אלזשיר איז ווייטער אויפ'ן סדר היום פון דער עפענטליכקייט. די לאגע אין דארט א געשפאנטע, און די יודישע בעפעלקערונג לעבט אין גרויס שרעק כאטש די אויפרעגונג פון די אראבישע מאסען מאניפעסטירען זיך שוין איצט אפען געגען פראנקרייך און פראנצויזישע בירגער נישט יודען, אפילו געגען מיליטער לייט. דער „מאטען" און „ענטראנזשיזשאן" האבען אנגעהויבען גרויסע אנקעטע אין אלזשיר. דער „מאטען" האט געשיקט איינעם פון די בעסטע קענער פון דער אפריקאנער בעפעלקערונג אין פראנצויזישע קאלאניעס פון אפריקע, דעם זשורנאליסט לעא זשעראר־רואש.

אין ערשטען ארטיקעל שטעלט דער „מאטען" אפען די פראגע: — אנטיסעמיטיזם צו אנטיפראנצויזיש? — און ער ענטפערט, אז די יודען האבען געדינט בלויז אלס קרבן און אין א וואגונג צו א אראבישען אויפשטאנד געגען דער מאכט. אין פראנקרייך ווייסט מען בלויז וועגען דעם בלוטיגען פאגראם אין קאנסטאנטין און דעם צוזאמענשטויס אין סעטיף.

די שחיטות פון קאנסטאנטין און די הריגה פון סעטיף? — זאגען אלע אפטימיסטען, אזה גרויס זיכערקייט, דרך אגב, זענען בלויז אנ'עקספלאזיע פון אנטיסעמיטיזם און א געשלעג פון זעלנער אין א היגער געסעל! — גוט.

אויף דער שליח פון „מאטען" גיט א גאנצע רייהע פאקטען פון אפענע ארויסטריטען געגען פראנצויזישע העכערע מיליטער לייט, וועגען די אפענע מאניפעסטאציעס אין די קינאס, ווען מען זעהט היטלערס בילד אין די אקטואליטעטען. די אראבישע מאסע בעגיט שרייען „זאל לעבען היטלער! — און זאל לעבען בן־דזשעלול! בן־דזשעלולן גריסט מען מיט א אויפגעהויבענער האנד:

איז דאס אלעס אנטיסעמיטיזם? — עס וואלט נאר ש געווען צו טראכטען. אז די אלע פאקטען, וועלכע מיר גיבען דא איבער, און וועלכע שפילען זיך אב אין דער טייל פון אראביע, וואו דער קריזיס האט אמווייגסטען געטראפען די בעפעלקערונג און וואו דער אנטיסעמיטיזם, וועלכער איז א טייל פון'ם אראבערס לעבענס אויפפאסונג, איז גאר דער שוואכסטער, ווייל דארט איז פארהאן א פרוכטבארע צוזאמענארבייט פון'ם יודען מיט'ן אראבער, רופען דאס אנטיסעמיטיזם?

— ניין. דאס איז געגען אונז!

אין א צווייטען בריף שרייבט דער „מאטען" וועגען די אלזשירער יודען.

„די יודישע מאסע, א אויפריכטיג פראנצויזישע, אבער דאך א אונזיכערע וועלכע האט געירשנט מיט דער ערינערונג פון די אמאל איבערגעטריבענע רדיפות דעם מענשליכען ווילען, צו בעפרידיגען אמאל די נקמה.

י. סקי

די „גרינע העמדלער" פערטיידיגען דעם וויצע מארשאלעק פאלאקעוויטש

ווי בעוואוסט איז דער וויצע־מארשאלעק פון סיים דעפ. פאלאקעוויטש אויסגעשלאסען געווארען פון דער סאנאציע. עס איז איבער איהם אויסגעפיהרט געווארען אנ'עהרען־געריכט און נאר א טייל פון פסק־דין איז פערעפענטליכט געווארען. פון דעם פסק־דין דערוויסען מיר זיך, אז דאס עהרען־געריכט האט איינגעפינען, דאס דעפ. פאלאקעוויטש האט געהאנדעלט געגען די אינטערעסען פון דער פארטיי, מיט אנדערע ווערטער ער האט געברענגט שאדען, דער שאדען, וואס דער דעפוטאט פאלאקעוויטש האט געבראכט, זאל האבען בעשטאנען אין דעם, וואס ער האט נישט אויסגעפיהרט דעם בעשלוס צו פעראייניגען דעם „פערבאנד פון די יונגע פויערען", מיט וועלכען ער האט אנגעפיהרט, מיט דעם סאנאטארישען „צענטראל־פערבאנד פון יונגען דארף".

מיט'ן אויסשליסען פון דעפ. פאלאקעוויטש, איז אבער, זעהט אויס, דער ענין נאך נישט פערענדיגט. עס דארף בעטאנט ווערען, אז דער פערבאנד פון די יונגע פויערען אין וועמענס שפיץ עס שטעהט דעפ. פאלאקעוויטש, איז אויך א פרא־סאנאטארישער פערבאנד, וועלכער וויל אבער פיהרען א זעלבסטשטענדיגע טעטיגקייט און נישט צוזאמענגיסען זיך מיט דער סאנאציע. די פערוואלטונג פון פערבאנד פון די יונגע פויערען, וואס זענען בעקאנט מיט'ן נאמען די „גרינע העמדלער", האט אפגעהאלטען א זיצונג און עס איז אנגענומען געווארען א בעשלוס צו סאלידאריזירען זיך מיט דער טעטיגקייט פון דעפ. פאלאקעוויטש און צו בעטראכטען דעם פסק־דין פון עהרען־געריכט, ווי אויך דעם בעשלוס פון פרעזידיום פון ב.־ב. אלס אקטען, וואס בע'עוול'ן דעם דעפ. פאלאקעוויטש.

דאס פרעזידיום פון פערבאנד פון די יונגע פויערען פראטעסטירט אויך געגען דעם, וואס עס איז פערעפענטליכט געווארען נאר א טייל פון פסק־דין פון עהרען־געריכט איבערן דעפ. פאלאקעוויטש. עס ווערט אויך קאנסטאטירט דער אופן, ווי אזוי עס איז צוזאמענגערופען געווארען דאס עהרען־געריכט, וואס זאל זיין געשעהען נישט פארמעל און ענטשפרעכט נישט די אלגעמיין אנגענומענע פארמען און מנהגים.

צום צייכען פון סאלידאריטעט מיט'ן וויצע־מארשאלעק פאלאקעוויטש, איז בעשלאסען געווארען ארויסצורוקען זיין קאנדידאטור אלס פרעזעס פון דער הויפט־פערוואלטונג פון פערבאנד. די הויפט־פערוואלטונג ווערט צוזאמענגערופען אין די נאהענטסטע טעג.

די טוער פון פערבאנד פון די יונגע פויערען זענען זיך דערווייל צופאהרען איבערן גאנצען לאנד, בכדי אין אלע ארגאניזאציעס אין די פאוויאטען און וואיעוואדזטוועס אפגעבען בעריכטען וועגען דעם ענין פאלאקעוויטש.

ווי עס ווייזט זיך ארויס האט דער פערבאנד פון די יונגע פויערען, וואס דעפ. פאלאקעוויטש פיהרט מיט איהם אן, א גרויסען איינפלוס, אין די ביאליסטאקער, קראקאווער, נאווארגרודקער, פויזנער, שלאנסקער און ווארשאווער וואיעוואדזטוועס. אם שטארקסטען איז דער איינפלוס פון דער ארגאניזאציע פון די „גרינע העמדלער" אין דער ביאליסטאקער וואיעוואדזטווע, וואו עס געפינט זיך אויך דער קרייז, פון וועלכען דעפ. פאלאקעוויטש איז געוועהלט געווארען אין סיים.

די סאנאציע האט שוין זייט א לענגערער צייט געשטרעבט צו אוניפיצירען די ארגאניזאציעס פון דער דארפישער יוגענד און שאפען איין פערבאנד. פארמעל איז דאס געלונגען, און זייט דעם 1־טען יאנואר פון לויפענדען יאהר איז טעטיג אנ'איינהייטליכע ארגאניזאציע אונטערן נאמען „צענטראל פערבאנד פון יונגען דארף". פאקטיש איז אבער די אוניפיקאציע נישט צושטאנד געקומען צוליבן ווידערשטאנד פון די פיהרער פון פערבאנד פון די יונגע פויערען מיט דעפ. פאלאקעוויטש אין דער שפיץ.

די הויפט־פערוואלטונג פון די „גרינע העמדלער" האט נישט אנערקענט די פעראייניגונג, דאסזעלבע אויך די פערוואלטונג פון דער ווארשאווער וואיעוואדזטווע. אין איבריגען לאנד האבען זיך א טייל לאקאלע ארגאניזאציעס ארויסגעזאגט פאר דער פעראייניגונג. א טייל געגען. אין איינציגע פאוויאטען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע איז די פעראייניגונג אדורכגעפיהרט געווארען. אין אנדערע האט דאס געזאלט געשעהען ביז צום 3־טען מערץ.

די ארגאניזאציעס פון פערבאנד פון די יונגע פויערען, וואס האבען זיך ארויסגעזאגט געגען דער פעראייניגונג, פיהרען ווייטער א טעטיגקייט און גיבען ארויס אנ'אייגענעם ארגאן אונטערן נאמען דאס „יונגע דארף".

דער ענין פון דעפ. פאלאקעוויטש האט די לאגע

(ווייטער זעה 15־טע זייט)

אין די יודישע קאלאניעס אין קרים

פון ב. צ. גאלדבערג

אין קרים בין איך אנגעקומען פון קאווקאז, אריינגעפאהרען מיט א שיף קיין יאלטא. געקומען און געפונען פאר זיך איינס פון די שענסטע ווינקעלעך אויף דער ערד.

עס זענען דא צווייערליי קרים: איינע איז די בארגיגע, וואס הענגט איבער'ן שווארצען ים. די אנדערע איז דער פלאכער טאל, וואס ליגט הינטער די בערג — א פארזעצונג פון דעם רוסישען סטעפ.

ווי פאלעסטינע, איז אויך די קרים אמאל געלעגען אויפ'ן מיטען וועג, אויפ'ן שליאך צווישען מזרח און מערב, פון אריענט צו דער אייראפעאישער וועלט. און אויף א וועג פאהרען אלערליי פעהרען. איז וואסער פאהר עס איז נישט דורכגעפאהרען די קרים האט זי איבערגעלאזט עפעס אויפ'ן וועג. עס האט זיך ארויסגעשאקעלט פון וואגען. נישטא נאך א פאלק אויף דער וועלט, וואס האט נישט איבערגעלאזט כאטש עטליכע פערטרעטער אין דער קרים. איהר קענט אויף דעם האלב־אינזעל בעגעגענען מענשען, וואס שטאמען אפ פון אלערליי פעלקער פון די אמאליגע צייטען. און ווי זיי האבען זיך נישט אויסגעמישט מיט אנדערע, און זיך נישט איבערגעשמאלצען — זענען זיי פארט געבליבען קינדער פון דייער פאלק.

אז איהר פאהרט ארום א זומערדיגען טאג אין דער בארגיגער קרים און קומט אן אלע ווייל'ע אויף אנ'אנדער דארף פון אנ'אנדער פאלק, דוכט זיך אייך, אז דאס פאהרט איהר ארום אין דער געגענט צווישען חדקל און פרת, און דא, אין גן־עדן, זיצען די אייניקלעך פון אדמ'ען, ווי זיי האבען זיך צוטיילט אין פערשידענע פעלקער מיט פערשידענע שפראכען, נאכ'ן טורעם פון בבל.

די הויפט־נאציאנאליטעט אין דעם קרים איז די טאטער'שע. די טאטארען זענען נישט די מאיאריטעט פון דער בעפעלקערונג, אבער עס זענען דא מעהר טאטארען ווי פון וועלכער עס איז אנדער נאציאנאליטעט. די טאטארען זענען מאכמעדאנער אבער אויך דייער אמונה איז „אפיום פאר'ן פאלק". זעהט איהר אלע ווייל'ע א רעקוויזירטען מאשעי, און די פרויען דייערע געהען אפגעדעקט דאס פנים. דער איינפלוס פון מאסקווע קומט אן אויך אהין. אין אלגעמיין אבער איז דייער אופן פון לעבען געבליבען דער זעלבער, די זעלבע הייזער, די זעלבע ענגע, שמאלע, איינגעהויקערטע, קויטיגע שטיבלעך — איהר דערשמעקט א טאטער'שען דארף פון דער ווייט. דער טאטער'שער דארף איז קאלעקטיוויזירט, ווי אלע דערפער אין ראטענפערבאנד. עס איז אנגעקומען שווער צו קאלעקטיוויזירען די טאטארען, אבער מען איז זיי בייגעקומען. און איצט, אז די טאטארען האבען זיך געלאזט באלשעוויזירען, נעמט זיך דער באלשעוויזם זיי אפצוצאהלען פאר דעם. מען בויט אויף די קרים. מען בויט בייע וועגען, בייע בילדונגס־אינסטיטוציעס, בייע שפיטאלען. און מען בויט אויך אינדוסטריען, אזעלכע אינדוסטריען, וואס פאסען פאר'ן לאנד. לויט דעם פרינציפ פון ראטענפערבאנד דארף יעדע רעפובליק זיין ווי ווייט מעגליך עקאנאמיש זעלבסטשטענדיג. זי דארף פראדוצירען גענוג פראדוקטען פאר איהר אייגענעם געברויך, סיידען נאטירליכע אומשטענדען דערלויבען עס נישט. איינס איז זיכער: זינט קרים איז קרים האט זי נאך אזא אינדוסטריעלען אויפשוואונג נישט געהאט.

איך האב פערבראכט אין קרים מעהר ווי א וואך.

עס עקזיסטירט א גרויסער יודישער ישוב אין דער קרים. דארטען האבען מיר א וואסערע עטליכע און אכציג יודישע קאלאניעס, וואס בעארבייטען ארום אכט הונדערט טויזענד אקער לאנד און אין וועלכע עס לעבען פינף און זעכציג טויזענד יודישע פאמיליעס. די ארבייט איז דא אנגעפיהרט געווארען פון אגראדזשאינט אין שותפות מיט דער סאוויעטישער רעגירונג. דער אגראדזשאינט האט אריינגעלייגט אכט מיליאן דאלאר, וועלכע די סאוויעטישע רעגירונג האט זיך פערפליכטעט אויסצוצאהלען מיט פראצענט. די צאהלונגען זענען ביז אהער געמאכט געווארען פינקטליך, און איך גלויב — ווי אלע סאוויעטישע צאהלונגען. קורץ גערעדט דאס איז די בעסטע אינוועסטיציע וואס יודישע וואוילטעטיגקייט האט ווען עס איז געמאכט. איך ווייס נישט פון נאך אכט מיליאן דאלאר, וואס יודען זאלען האבען אויסגעגעבען פאר יודישע צוועקען, וועלכע זאלען האבען געבראכט מעהר נוצען און קאנסטרוקטיווען נוצען.

פאר דעם געלד האט מען ארויסגענומען אריימע, דעקלאסירטע יודישע פאמיליעס פון דער אוקראינע און ווייס־רוסלאנד, וואו זיי זענען ארומגעגאנגען נאקעט און בארוועס און הונגעריג, און מען האט זיי געבראכט אהין, אין דער קרים, און זיי בעזעצט אויף ערד, וואו זיי זענען געווארען געזונטע שטארקע, זאטע פויערים. אט מען האט אט די מענשען געראטעוועט, אט מען האט פרייער געמאכט און פערלייכטערט דאס לעבען פון יענע יודען, וואס זענען געבליבען אין די שטעטלעך. עס איז געווארען געראמער, פרייער און לייכטער פאר די, וואס זענען פערבליבען, צוליב דעם, וואס אנדערע זענען ארויס.

דער כאראקטער פון דעם אופן ווי אזוי די קרימער יודישע קאלאניעס — היינט זענען זיי קאלווירטע — ווערען געפיהרט קאן מען זעהן פון דעם איין פאקט:

איך בין צוגעפאהרען צו א היגער־סטאנציע, וואס גרייט צו היגדלעך פאר די יודישע קאלאניסטען. דארטען האב איך געפונען פופציג מענשען בעשעפטיגט ארום א וויסענשאפטליכער ארבייט, וואס איהר וואלט אין רוסלאנד נישט ערווארטעט — זיכער נישט אין דער אלטער רוסלאנד.

אויף דער סטאנציע האלט מען דריי טויזענט היגער פון בעסטען זארט — די מוטערס פון אלע היגער זענען די יודישע קאלאוויסטען. מען האלט אויף די אנ'אויג, און מען קלויבט אויס נאר די א סך לייגענדיגע. צו דעם זענען דארטען פעראנען זעקס אינקובאטארען און אויסצובריהען היגדלעך. קאנען די אינקובאטארס אריינגעהמען הונדערט און פופציג טויזענד אייער פאר א יאהר צום בריהען, און געוועהנליך ווערען א צוויי־דריטעל פון זיי טאקע אויסגעבריהט אין היגדלעך. אבער מען דארף נישט אזוי פיל היגער. די היגער האבען א טבע — זיי ווילען עסען, און נישט אלע קאלאניסטען האבען גענוג קארמע. פאר'ן פערגאנגענעם יאהר האט מען אין די אינקובאטארס געבריהט 106 טויזענד אייער, וואס פון זיי זענען ארויסגעקומען 72 טויזענד היגדלעך.

די אויסגעבריהטע היגדלעך ווערען פערטיילט צווישען די יודישע קאלאוויסטען. פינף און דרייסיג טויזענד היגדלעך זענען גלייך צוטיילט געווארען צווישען די קאלאוויסטען, פריוואטע הייסט עס. אכט טויזענד צווישען די קאלאוויסטען — קאלעקטיווע ווירטשאפטען. פינף און צוואנציג טויזענד האט מען געהאדעוועט דריי חדשים און זיי ערשט דעמאלט צוטיילט צווישען די ביידע קאלאניסטען — מען האט זיי נישט געטרויט גאר יונגע היגדלעך.

אויף דער קרים האב איך אויך בעזוכט א יודישע אגריקולטור־שולע, וואס ווי אלע רוסישע אינסטיטוציעס, טראגט זי א לאנגען נאמען: „יודישער לאנדווירטשאפטליכער טעכניקום אויפ'ן נאמען פון י. לארין". דארטען לערנען קארגע צוויי הונדערט יודישע יונגעלייט — אויף יודיש — אגריקולטור. דער קורס געדויערט פון דריי און א האלב ביז פיער יאהר און נעמט אריין אויך פיה־צוכט, ווייגערטנעריי און סאדעריי.

די סטודענטען, ווי אלע סטודענטען אין ראטענפערבאנד, בעקומען געצאהלט: דעם ערשטען יאהר 45 רובעל א חודש, דעם צווייטען יאהר — 65 רובעל, און לעצטען יאהר — אכציג רובעל. פון דעם דארפען זיי צאהלען פאר עסען 32 רובעל א חודש. לערנען, ביכער און וואוינונג בעקומען זיי פריי. דעם לעצטען האלבען יאהר ארבייטען זיי אין די יודישע קאלאוויסטען. נאכ'ן ענדיגען ווערט יעדערער פון זיי געשיקט אויף ארבייט אלס אסיסטענט־אגראנאם. דער טעכניקום שטעהט אין נאהענטער פערבינדונג מיט דער אדעסער עקספערימענטאלער סטאנציע. ער פערמאגט א היבשע באלעבאטישקייט: ארום 18 אקער לאנד, 120 קיה, 20 חזירים (מאטקעס, וואס יעדע פון זיי געבירט 22 א יאהר), 9 פערד, פיער טראקטארס, איין טראק, אנ'אינקובאטאר און א צאהל הייזער און שטאלען.

א היבשע, געזונטע באלעבאטישקייט, אט די פון יודישען אגריקולטור־עלען טעכניקום. די יונגע לייט זענען יודישליך — היימיש יודיש; און דער דירעקטאר אליין איז אויך מעהר פערטען אין פעלד און בהמה, ווי אין סאציאליזם, הגם לויט דער לעצטער טעאריע, איז דאס גופא סאציאליזם, אט דאס העלפען אויפבויען מעהר קאלאוויסטען און שאפען מעהר בהמות און מעהר עסענווארג אין ראטענפערבאנד.

דער אמת'ער דערפינדער פונ'ם טעלעפאן

איינע פון די וויכטיגסטע דערפינדונגען פונ'ם נייצעהנטען יאהרהונדערט איז געווען דער טעלעפאן. געוועהנליך ווערט אנגענומען, אז דער דערפינדער איז געווען דער אמעריקאנער, גרעהעם בעל: אין דער אמת'ן איז אבער דער ריכטיגער דערפינדער געווען דער דייטשער ייד פיליפ רייז, וועלכער איז געשטארבען דעם 14־טען יאנואר, 1874, בעל האט די פריהערדיגע דערפינדונג בלויז פערבעסערט און זי אריינגעבראכט אינ'ם פראקטישען לעבען.

פיליפ רייז איז געבוירען געווארען אין א קליין שטעטעל, געלנהייזען, דעם 7־טען יאנואר, 1834, און שוין אין זיינע יונגע יאהרען האט ער ארויסגעוויזען א גרויסע ליבע צו פיזיק און נאטור־וויסענשאפטען.

ווען ער איז אלט געווארען 26 יאהר, איז ער שוין געווען א לעהרער פון א גרויסען מאטעמאטישען אינסטיטוט, און דעמאלט האט ער ארויסגעגעבען א בעשרייבונג פון זיין ביי־דערפונדענעם אינסטרומענט צו קאנען הערען אויף א ווייטען מהלך. דעם אינסטרומענט האט ער א נאמען געגעבען: „טעלעפאן," וואס דאס בעדייט אין דער גריכישער שפראך: „ווייט־רעדנער." רייז האט זיך אבער מיט דער דאזיגער דערפינדונג מעהר נישט בעשעפטיגט און זיך נישט געקימערט זי אריינצוברענגען אינ'ם פראקטישען לעבען. דער אמעריקאנער, בעל, האט אבער די דערפינדונג פערבעסערט, דעם אינסטרומענט פערפיינערט און איהם געמאכט נוצליך פאר'ן אלגעמיינעם געברויך.

דאס דייטשע פאלק האט אבער געוואוסט, אז דער אמת'ער דערפינדער פונ'ם טעלעפאן איז געווען דער ייד רייז, און אין יאהר 1885 איז אויפגעשטעלט געווארען אין זיין געבורט־שטאט געלנהייזען אנ'עהרען־מאנומענט.

עס איז, אגב, זעהר אינטערעסאנט צוצוגעבען אז אין א תשובה, וואס דער גרויסער גאון ר' יעקב ריישער האט געשריבען אינ'ם יאהר 1722, דערמאנט ער שוין, אז מען מעג אום שבת רעדען דורך כלים (אפאראטען), וועלכע זענען געמאכט געווארען אזוי, אז איינער זאל קאנען רעדען צום צווייטען אויף א ווייטקייט פון מעהרערע מיילען.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141·32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149·07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

א וועלט-רייזע מיט 800 יאהר צוריק

מערקווירדיגע בעשרייבונג פון דעם יוד. רייזענדען ר' בנימין פון טאדעלא

פון מ. פאדאליער

(5

וואס ר' בנימין פון טאדעלא האט געזעהן אין בית לחם און אין חברון

מיר האבען דערצעהלט אין דעם פריהערדיגען קאפיטעל, אז אויפ'ן וועג קיין בית־לחם האט ר' בנימין זיך אפגעשטעלט ביים קבר פון דער מוטער רחל. ער דערצעהלט ווי דער קבר האט אויסגעזעהן און אז יעדער ייד וואס פלעגט זיך דארטען אפשטעלען האט פערצייכענט זיין נאמען אויף די ווענט פון דעם מונומענט איבערווייניג. אין בית לחם אליין האט ער געטראפען נישט מעהר ווי צוויי יודען און זיי האבען זיך בעשעפטיגט מיט פארבעריי. ער דערצעהלט אויך, אז בית־לחם האט פערמאגט א סך קוואלען וואסער און אז אומעטום האט געבליהט און די גאנצע געגענד האט אויסגעזעהן רייך און פרוכטבאר. די אלטע היילינגע שטאט חברון האט אבער אויסגעזעהן וויסט און ווי פערלאזען. דאס אינטערעסאנטסטע אין ר' בנימינ'ס בעשרייבונג פון דער מערת המכפלה וואו עס געפינען זיך די קברים פון אונזערע אבות. די טערקען האבען דארטען אויפגעבויט א מאשעע און אין דער מאשעע האבען זיי אויפגעשטעלט זעקס הויכע מצבות אונטער וועלכע עס געפינען זיך די קברים פון אברהם און שרה, יצחק און רבקה און יעקב און לאה. די אראבער הייסען זיך בעצאהלען פאר אריינגעהן איבערווייניג און ווען מען וויל ארונטערגיין זיך אין דער הייל דארף מען ווידעראמאל בעצאהלען דעם וועכטער און ער עפענט א שווערען, אייזערנעם טויער און מען לאזט זיך ארונטער מיט א פינסטער אויף טרעפ האלטענדיג א ברענענדיג ליכט אין דער האנד.

מען קומט אריין אין איין הייל און מען זעהט גארנישט, און אזוי אויך אין דער צווייטער הייל. ערשט אין דער דריטער הייל זעהט מען די זעקס קברים איינע אנטקעגען דער אנדערער. אויף יעדען קבר זענען אויסגעקריצט די נעמען פון די אבות. אין דער הייל ברענען לאמפען טאג ווי נאכט. ביי די זייטען זעהט מען פעסלעך מיט ביינער וואס האבען באלאנגט צו די מתים וואס יודען פלעגען אהין ברענגען צו קבורה. און נישט ווייט פון די קברים זעהט מען א שטיק פעלד און דאס הויז וואו אברהם אבינו זאל האבען געלעבט, און ביי דעם הויז איז פאראן א קוואל וואסער.

אינטערעסאנט איז אויך וואס אונזער רייזענדער דערצעהלט וועגען יפו, נעבען וועלכע עס געפינט זיך היינט די בליהענדיגע שטאט תל־אביב. היינט האט תל־אביב, וואס איז א טייל פון דעם אלטער יפו, א יודישע בעפעלקערונג פון הונדערט טויזענד יודען מיט די פארשטעטלעך, זאגט מען, אז די צאהל איז הונדערט און צוויי הונדערט און צוואנציג טויזענד. ווען בנימין פון טאדעלא איז אבער געקומען אהין אין זיין צייט האט ער דארטען געטראפען נישט מעהר ווי איין יודען און ארום יפו האבען זיך אינגאנצען קיין יודען נישט געפונען.

אין דער אלטער שטאט טבריה איז שוין אבער געווען א יודישע קהלה, אפילו א קליינע, אינגאנצען א פופציג משפחות, עס איז שוין אבער דארטען געווען א יודיש לעבען און די קהלה איז געפיהרט געווארען פון בעוואוסטע רבנים. אונזער רייזענדער בעשרייבט די היילינגע קברים וואס ער האט דארטען געזעהן און די „חמי־טבריה", די הייס־קוואלען וואס מען האט ענטוויקעלט אין די לעצטע יאהרען און וואו ליידענדע קראנקע פון גאנץ ארץ־ישראל קומען היינט זוכן היילונג און געזונט. אינטערעסאנט איז, אז ער דערמאנט נישט דעם קבר פון רבי מאיר בעל הנס צווישען די פערשידענע קברים פון תנאים וואס ער רעכענט אויס.

פון ארץ ישראל איז ער אפגעפאהרען אין דער אלטער שטאט דמשק פון וועלכער ער גיט א לעבעדיגע בעשרייבונג. דמשק, דערצעהלט ער, איז זעהר א שעהנע שטאט, מיט גרויסע מארק־פלעצער און ברייטע גאסען און א סך גערטנער. ער האט דארטען געזעהן א וואונדערליכען מאשעע מיט ווענט פון גלאז און מיט פענסטער לויט דער צאהל פון די טעג אין יאהר. די זון דרינגט אריין דורך די פענסטער און פאלט דעריבער אויף צוועלף טרעפ וואס זענען אזוי אויסגעארבייט, אז מען זאל לויט זיי קאנען וויסען די שעה'ן פון טאג. אין דער מאשעע געפינען זיך זייטיגע צימערען אויך מיט ווענט פון גלאז, דער סופיט איז בעדעקט מיט זילבער און גאלד. יעדער וואס גייט אריין אינעווייניג קאן זיך אנשפיגלען.

אין דמשק האבען דעמאלט געוואוינט ארום דריי טויזענט יודען. א סך זענען געווען רייך און עס האבען זיך צווישען זיי געפונען בעריהמטע רבנים און תלמידי חכמים. עס איז דארטען אויך געווען א ישיבה, וואו לומדים זענען געזעסען און געלערנט. אין דמשק האט זיך אויך געפונען א געמיינדע פון קאראאימען. זיי האבען זיך געהאלטען אפגעזונדערט פון יודען, עס איז אבער נישט אנגעגאנגען קיין קריגערייען צווישען די צוויי געמיינדעס.

פון דמשק איז אונזער רייזענדער אפגעפאהרען קיין באלבעק, דאס איז א שטאט וואס געפינט זיך ביי די פיס פון דעם אלטען בארג לבנון. ער דערצעהלט אז ער האט דארט געזעהן א פאלאץ וואס שלמה המלך זאל האבען אויפגעבויט פאר דער טאכטער פון פרעה'ן. ער האט דארטען געטראפען וויבציג יודען. ערשט אין דער שטאט חמת האט ער געטראפען א היבשע יודישע בעפעלקערונג.

פון די אנדערע היסטארישע ערטער, וואס ר' בנימין האט בעזוכט, דערמאנט ער אויך איינציגע שטעט וואס האבען זיך געפונען אין דער געגענד וואו עס איז געווען בעקאנט אין די אלטע צייטען אלס די מדינה פון בבל. ער האט געטראפען דארטען יודען און אין איין פלאץ האט ער געזעהן א שוהל וואס עזרא הסופר זאל האבען געבויט און וואו יודען פלעגען קומען יעדען תשעה באב. אין דער אלטער פומבדיתא האט ער געטראפען א יודישע בעפעלקערונג פון דריי טויזענד צווישען וועלכע עס האבען זיך געפונען גרויסע תלמידי חכמים. אין אנ'אנדער ארט האט ער געטראפען א געמיינדע פון פופצעהן טויזענט. אין אלגעמיין איז די געגענד געווען געדיכט בעפעלקערט מיט יודישע איינוואוינער.

אזוי אט קומען מיר אן מיט ר' בנימינ'ען אין דער אלטער שטאט באגדאד, וואס איז געווען די הויפט־שטאט פון דער טערקישער מלוכה און איינער פון די בעריהמטסטע צענטרען אין יענער צייט, ווי ר' בנימין דערצעהלט האט זיך די יודען אין באגדאד זעהר גוט געלעבט. דער סולטאן וואס האט דעמאלט געהערשט האט געהייסען עבאסי אחמעד און ער איז געווען א גרויסער פריינד פון די יודען, ער האט געקענט העבראיש און איז אין אלגעמיין געווען א מערקווירדיגער מענש. ער האט געלעבט ווי א נזיר און פלעגט אנגעבען זיך מיט אויסארבייטען העמדלעך וואס פלעגען דערנאך פערקויפט ווערען. יעדע העמדעל האט געטראגען אויף זיך די חתימה פון סולטאן. פון דעם וואס ער האט אריינגעקראגען פאר די העמדלעך האט ער זיך דערנעהרט. ער האט עס געטאן ווייל ער האט געגלויבט, אז א מענש דארף הנאה האבען בלויז פון דעם וואס זיינע אייגענע הענט שאפען און ארבייטען אויס.

ר' בנימין בעשרייבט אויך דעם גרויסען מאכמעדאנישען יום טוב ראמאדאן, וואס פלעגט געפייערט ווערען איינמאל אין יאהר. ער דערצעהלט, אז טויזענדער מענשען בעלאגערען די גאסען, דער סולטאן איז געפאהרען אויף אנ'אייזעל, וואס איז געווען בעפוצט אין זילבער און גאלד. די מאסע איז איהם נאכגעגאנגען, אלע זענען געווען אנגעטאן אין די טייערסטע קליידער, בעהאנגען מיט דימענטען און גאלד. מען האט געטאנצט און געזונגען. די פראצעסיע האט זיך געצויגען צו דער מאשעע און דארטען האט דער סולטאן געבראכט א שעפעלע פאר א קרבן אויף א מזבח.

אין באגדאד האבען זיך געפונען דעמאלט פערציג טויזענד יודען און ווי ר' בנימין דערצעהלט האבען די אלע געפיהרט א רוהיג און גליקליך לעבען. עס האבען זיך דארטען געפונען ריינע שוהלען וואו מען פלעגט זינגען די תפילות און מזמורים ווי מען האט עס געטאן אין בית המקדש. עס זענען אויך דארטען געווען גרויסע ישיבות און בעריהמטע רבנים וואס האבען געהאט א נאמען אין גאנצען מזרח. דער פיהרער איז געווען ר' דניאל בן חסדאי וואס האט געשטאמט פון דוד המלך.

(פארזעצונג קומט)

שפאנישע קרוין ליגט איצט פער'משכנ'ט ביי יודען

די קרוין איז שוין טויזענד יאהר אלט. — אלפאנסא האט זי מיטגענומען מיט זיך, ווען ער איז אנטלאפען פון שפאניע. — דערנאך האט ער זי פער'משכנ'ט ביי יודען

קאפריזנע „וויצען" דערלויבט זיך די געשיכטע מיט אונז יודען. נישט לאנג צוריק איז בעקאנט גע־ווארען, אז די שפאנישע רעגירונג האט בעשלאסען אפצוהאלטען אין גאנצען לאנד אפיציעלע מלוכה־פייערונגען לכבוד דעם 800־טע געבורטס־טאג פון דעם רמב"ם, און איצט טומלט זיך די אייראפע־אישע עפענטליכקייט מיט א נייער שפאנישער סענ־סאציע, וואס האט ווידער אביסעל צו טון מיט יו־דען.

קיינמאל וואלט זיך איזאבעלא, די מרשעת די קעניגליכע „פראטעקטארין" פון די שוידערליכע שפאנישע שייטערהויפענס ארום דעם סוף פון פופצעהנטען יאהרהונדערט, נישט געוועז געריכט, אז איהר „הייליגע קרוין" וועט אין עטליכע יאהרהונ־דערט שפעטער פערוואלגערט ווערען אין „אומריי־נע" יודישע הענט. די קרוין האט געהאט א שם אויף דער וועלט צוליב דער טייערער יודישער ציהרונג, וואס איזאבעלא האט קאנפיסקירט ביי די „אומגלויבינע" אין דער הויך־קאניונקטור פון דער שפאני־שער אינקוויזיציע.

זי איז געווען, ווי מען ווייסט, א פאנאטישע קעמפערין פאר דעם „הייליגען גלויבען" און זי איז אליין דאס גאנצע לעבען געגאנגען „אנגעטון אין די הויזען", ווייל זי האט נישט געהאט קיין צוטרוי צו דער יראת שמים פון איהר מאן פערדינאנד, דעם „נואף". זי איז געשטאנען אונטער דעם איינפלוס פון איהר שטרענגען לעהרער, דעם גרויס־אינקווי־זיטאר טארקוועמאדאן, און לויט זיין געבאט האט זי קיינמאל נישט אנגעריהרט פריהער דאס טייערע ציהרונג, וואס איז איבערגעבליבען פון די „זינדיגע יודישע נשמות", ביז זיי, די נשמות, זענען אינגאנ־צען אויסגעלייטערט געווארען אויפ'ן אויטא־דא־פע; ביז זייער פערמעגען איז אויך גע'כשר'ט געווארען אין די הייליגע פלאמען. אזא אפגעהיטענע איז געווען איזאבעלא, די „קאטוילישע"....

כמעט א האלבען יאהרטויזענט האט די הייליגע שפאנישע קרוין, בעזעצט מיט די „גע'כשר'טע" יו־דישע דימענטען און פערל, געוואנדערט פון איין געזאלבטען קאפ אויפ'ן צווייטען — ביז זי האט זיך אין די לעצטע יאהרען שטארק א טרייסעל געטון אויף דעם קאפ פון קעניג אלפאנס דעם 13־טען, וועלכער ריכט איצט אפ גלות צווישען פאריז און מאנטע קארלא, נעבעך...

אלפאנס האט שוין לאנג קיין לייט נישט גע־וואלט זיין. ער איז אלעמאל געווען א שטיק אוואנ־טורניק, א לעבּ־יונג, וואס האט זיך שטענדיג גע־ריסען צו דעם געשמאקען ביסעל עולם הזה — און ער איז אלעמאל געזעסען אויף דעם מאדרידער טראן אין געהאקטע צרות. ער האט קיינמאל קיין הנאה נישט געהאט פון דער פאליטיק, פון די מיניסטארי־שע אינטריגעס, פון דעם מאיעסטעטישען כבוד מ'־שטיינס געזאגט — און ער האט בכלל פיינט גע־האט די „געליבטע אונטערטעניגע"...

דערצו האט ער אלעמאל פארגעצויגען צו שפי־לען אין קארטען מיט עלעגאנטע פאריזער קאקעטען, איידער זיך אפצונודיען אין „הויף" מיט דעם אייגע־נעם ווייב, דער מיאוסער קעניגין. דאס אבער האט איהם דער עולם שוין גאר נישט געקאנט מוחל זיין. ווארום דער עולם האט ליב געטריישאפט צום ווייב — ביים קעניג! און עס איז בכלל „שעהן" פאר א קעניג, אז ער עלטערט זיך מיט א מיאוסער קעני־גין, דאס איז „ערהאבען"...

מיט קארגע פיר יאהר צוריק, דעם 15. אפריל, האט אלפאנס געמוזט אנטלויפען פון שפאניע. ער האט צוגעווארפען דעם פאלק דעם טראן, דעם „כבוד", וואס מען האט איהם נישט צוגעטיילט און די „געהייליגטע טראדיציעס", אויף וועלכע מען האט איהם אלעמאל געהייסען „שטאלץ" זיין, און ער האט זיך געלאזט אין גלות. זינט דעמאלט זעהט מען זיינע בילדער אין אלע אילוסטרירטע זשורנא־לען פון דער גאנצער וועלט, צווישען „זיסע" פילם אקטריסעס און גבורה'דיגע באקסערס. דא פיהלט ער זיך אין דער היים, זיינע גרויסע ווייסע ציין לא־כען שטענדיג אין דעם לאנגען ציגיינערישען פנים.

אנטלויפענדיג פון דעם טראן האט אלפאנס, נא־טירליך נישט פערגעסען מיטצונעהמען אין „גלות" צידה לדרך. אזוי ווי ער איז אוועק ביינאכט בגנבה אויף בעהאלטענע וועגען, האט ער געכאפט, וואס עס איז איהם געקומען אונטער דער האנט: געלט און ווערט־פאפירען, בילדער, ציהרונג און די הייליגע קרוין, כדי מען זאל נישט מוזען פאסטען קיין תע־ניתים אין דער פרעמד.

דאס ווייב האט ער באלד אפגעשיקט „אהיים" צו שווער און שוויגער קיין לאנדאן, און אליין האט ער זיך, נעבעך, גענומען „וואלגערען" אין גלות פאריז. פון דעם געלט האט ער באלד געמאכט א תכלית. דערנאך האט ער פערקויפט די ווערט־פאפי־רען, פערזעצט די טייערע בילדער און דאס ציהרונג, און צום סוף איז ער געבליבען אינגאנצען נקי, נאכ־דעם ווי ער האט חתונה געמאכט א זוהן און א טאכטער.

א חוץ דעם האט דאס ווייב אנגעהויבען שטארק דערקוטשען. קעניגינס, דארף מען געדענקען, קא־נען גאנץ גיש'קשה דערגעהן די יאהרען — און מען קאן זיך ביי זיי קיינמאל נישט אויסצאהלען פאר זייער מאיעסטעטישען „הארצוועהטאג"... אלפאנס האט געמוזט מסלק זיין, און ער איז אין א קורצער צייט געווארען א שווערער בעל־חוב.

איינער פון זיינע קרובים, דער פוילישער גראף זאמאיסקי, דער מאן פון דעם קעניגס פלימעניצע, האט א שטיק צייט געהאלפען אלפאנסן „בארען" אין חובות. דער גראף, א רייכער פוילישער פריץ, האט געשריבען וועקסלען, פערזעצט א טייל פון זיינע גיטער — אבער דער עקס־קעניג האט אלץ געהאט צו ווייניג. עס האט געדראהט פאר דעם „שטאלצען שפאניער" א גאנץ געוועהנליכער סקאנ־דאליעזער באנקראט.

די איינציגע עצה איז געבליבען: פערזעצען די קרוין. די „הייליגע" שפאנישע קרוין האט, נאטיר־ליך, א הויכען אנטיק־ווערט, און גראף זאמאיסקי האט אין דער אנגלא־טשעכאסלאוואקישער באנק אין פרעשבורג געקריגען א גרויסע סומע געלט אויף דעם דאזיגען „הייליגען" משכון. די טראנזאקציע האט געמוזט דורכגעפיהרט ווערען שטרענג בסוד. מען האט מורא געהאט פאר דער שפאנישער רעגי־רונג, מחמת די קרוין איז לויט'ן געזעץ נישט קיין פריוואט־אייגענטום פון דעם קעניג, נאר זי געהערט צו דער מלוכה'שער שאץ־קאמער. אין דער דאזיגער פראגע געהט זיך אלפאנס אמת, פונאנדער מיט דער אויפפאסונג פון דער רעגירונג...

אבער דאס געלט פון דער באנק האט זיך אין עטליכע חדשים ארום אויך אויסגעלאזט און אלפאנס האט שוין נישט געהאט אפילו וואס צו פערזעצען. אין דער אמת'ער עת צרה האט מען, ווי אלעמאל, גע־מוזט אנקומען צו א יודיש קעפעל. איינער א הויז־יוד פון דעם פוילישען גראף האט געגעבען אנ'עצה, אז מען זאל די קרוין ארויסנעהמען פון דער באנק און זי פערזעצען אויפסניי ביי א ספעציעלען געלט־לייהער, וואס וועט לייהען אויף דעם משכון א גרע־סערע סומע ווי די באנק.

דער יוד אליין האט צוזאמענגעשטעלט די נייע געלט־לייהער, און דער צופאל האט געוואלט, אז די געלט־געבערס זענען כמעט אלע יודישע פראצענט־ניקעס פון סלאוואקיע. אין זייערע הענט געפינט זיך איצט די „הייליגע" שפאנישע קרוין.

דערווייל איז די שפאנישע רעגירונג דאך גע־וואויר געווארען פון דער געהיימער טראנזאקציע און ווי עס הייסט, איז פון מאדריד ארויסגעשיקט געווארען א געהיים־בריף צו ארעסטירען דעם גע־וועזענעם קעניג. די שפאנישע אמבאסאדע אין וויען לייקענט די דאזיגע ידיעה, אבער די קלאנגען בליי־בען עקשנות'דיג דערביי, אז די שפאנישע רעגירונג פאדערט די ארעסטירונג פון עקס־קעניג אלפאנס'ן צוליב „פערבאטענער מאניפולאציע" מיט דער שפא־נישער קרוין.

די הויפט־סענסאציע ארום דער שפאנישער קרוין שפילט זיך איצט אפ אין דעם יודישען שטעטעל פרעשבורג אין טשעכאסלאוואקיע, וואו עס געפינט זיך איינער א מיטגליד פון דער לייה־פירמע, א פרומער סלאוואקישער יוד, האט אפילו געהאט אין אנהויב א חשש, צי מען מעג לאזען אי־בערנעכטיגען אין א יודישער שטוב די קרוין פון איזאבעלאן, וואס איז בעזעצט מיט צלמים און מיט טומאות.

גראף זאמאיסקי האט אין נאמען פון שפאנישען עקס־קעניג געדאנקט די יודישע פראצענטניקעס פאר זייער „ריטערליכקייט", זיי האבען נישט געמאכט קיין שום שוועריגקייטען דעם ארימען קעניג אין גלות און זיי האבען איהם נישט דערמאהנט די חטאים פון זיין עלטער־באבע איזאבעלא...

(א בריף פון ווילנע)

פון ד"ר א. אוביין

דער ווירטשאפטליכער פינף־יאהר־פלאן פון דעם פראנצויזישען הויך־קאמיסאר אין סיריען

דער פלאן ניגהמט ארום די פערגרעסערונג פון דעם פארט אין ביירוט. גרויסע בעוואסערונגס־ארבייטען און די דורכפיהרונג פון א באהן־ליניע און א שאסע צווישען סיריען און איראק. — די פרובען צו בעקומען פאר די דאזיגע פלענער אנ'אויסלענדישע הלוואה זענען נישט געלונגען — א טערקישע אנגעזעהענע ווירטשאפטליכע צייטונג ווענדען די פלענער פון דער פראנצויזישער מאכט אין סיריען און זייער בעדייטונג פאר ארץ־ישראל

ירושלים. דער פראנצויזישער הויך־קאמי־סאר פון סיריען האט, ווי עס ווערט מיטגעטיילט, אויסגעארבייט א ווירטשאפטליכען פינף־יאהר־פלאן פאר'ן סירישען מאנדאט־געביט, וואס דיין דורכ־פיהרונג וועט פאדערען א סכום פון 180 מיליאן פראנק. דער פלאן זעהט פאראויס קודם כל די אויסברייטערונג פון דעם ביירוטער פארט, כדי צו קאנען געגען־שטעלען זיך דער קאנקורענץ מצד חיפה. עס זאל אויך אויסגעבויט ווערען א דירעקטע אייזענבאהן־פערבינדונג צווישען סיריען און איראק. וויטער ווערען אין דעם פלאן פאראויסגעזעהען גרויסע בעוואסערונגס־ארבייטען ביי חאמס און אין חורן און אויך א שאסע דורך דער מדבר פון דמשק ביז איראק. די פרובען צו בעקומען א אויסלענדישע הלוואה אויף דורכצופיהרען דעם דאזיגען פינף־יאהר־פלאן זענען נישט געלונגען און מען בער־מיהט זיך דערפאר צו שאפען אין סיריען גוּפא.

„די טערקישע פאסט פון נאהענטען מזרח" — איינע פון די ערנסטע ווירטשאפטליכע בלעטער אויפ'ן נאהענטען מזרח — שרייבט וועגען די פלענער פון דעם פראנצויזישען הויך־קאמיסאר אין סיריען, אז די דאזיגע פלענער געווינען א גרעסערע בעדייטונג בעזונדערס צוליב דעם, וואס דאס שכנות'דיגע ארץ־ישראל איז אין משך פון די לעצטע יאהרען געווא־רען איינער פון די וויכטיגע לענדער פון דער וועלט, וואס לעבט דורך א גינסטיגע ווירטשאפטליכע קאנ־יונקטור און דער דאזיגער אומשטאנד פיהרט דער־צו, דאס די בעפעלקערונג פון סיריען האט די געלע־גענהייט אפט צו מאכען פערגלייכען צווישען דער ווירטשאפטליכער לאגע אין די ביידע שכנות'דיגע מאנדאט־געביטען און די דאזיגע פערגלייכען פאַ־לען תמיד אויס צום אונגונסטען פון סיריען. די אויספיהרונג פון די דאזיגע אלע פלענער — גיט צו די צייטונג — האט א גרויסע בעדייטונג אויך פאר ארץ־ישראל, וועלכע שטעהט אונטער א כסדר'דיגען דרוק פון א איינוואנדערונג פון סיריען. די בילליגע ארבייטער פון חורן שטעלען מיט זיך פאר א גע־פאהר נישט נאר פאר די יודישע, נאר אויך פאר די אראבישע ארבייטער אין ארץ ישראל. די דורכפיהרונג פון גרעסערע בעוואסערונגס־ארבייטען אין חורן וואלט געקאנט די דאזיגע איינוואנדערונגס־כוואליע צום גרויסען טייל אבשטעלען. (פאלקאר).

די נייע פארטיי פון דעם ירושלים'ער מופטי

די ערשטע ארגאניזאציאנס־זיצונג פון דער נייער פארטיי. — אונטערהאנדלונגען פון דעם מופטי מיט דער פאן־אראבישער פארטיי „איסטאקלאל" זי זאל זיך אנשליסען אין זיין פארטיי

ירושלים. דער ירושלים'ער הויפט־מופטי און זיין גרופע זענען צוגעטראטען צו ארגאניזירען זייער פארטיי אויף נייע יסודות. עס איז צונויפגע־רופען געווארען א קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער פארטיי, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען די אנצורופען „די פאלעסטינעזישע אראבישע פאר־טיי".

דאס פראגראם פון דער דאזיגער פארטיי זעהט פאראויס צווישען אנדערעס די פאלגענדע פונקטען:

פערווירקליכען די אלגעמיינע פעדעראציע פון די אראבישע מלוכות, די פולשטענדיגע אומאפהענ־גיגקייט פון ארץ־ישראל אלס טייל פון דער אראבי־שער פעדעראציע, בעקעמפען די שאפונג פון א יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ־ישראל, פא־דערען פון דעם פעלקער־בונד און פון די מלוכות צו ערפילען די הבטחות, וואס זענען זייער־צייט גע־געבען געווארען די אראבער און פיהרען א ברייטע טעטיגקייט אין דער ריכטונג פון פערבעסערען די פאליטישע, ווירטשאפטליכע און די סאציאלע לאגע פון די אראבער אין ארץ־ישראל.

די ערשטע ארגאניזאציאנס־זיצונג פון דער נייער פארטיי איז בישט אינגאנצען געלונגען. פון די 60 איינגעלאדענע זענען צו דער זיצונג געקומען בלויז 16 מאן. עס איז דעריבער בעשלאסען געווא־רען צונויפצורופען אינגיכען א צווייטע זיצונג און איינצולאדענען צו איהר א גרעסערע צאהל מענשען.

ווי מען גיט איבער פיהרט דער מופטי די לעצ־טע צייט אונטערהאנדלונגען מיט דער פאן־אראבי־שער פארטיי „איסטאקלאל" וועגען דעם, זי זאל זיך אנשליסען אן זיין נייער פארטיי. די אונטער־האנדלונגען זאלען האבען, ווי מען גיט איבער, ביז איצט נאך נישט געבראכט צו קיין שום רע־זולטאט. (פאלקאר).

זאמעל־אקציע פאר א קאלאניע אויפ'ן נאמען פון „נדיב הידוע"

ירושלים (יט"א) אין גדרה, עקרון און חדרה ווערט איצט געפיהרט א גרויסע זאמעל־אקציע, כדי צו קויפען באדען פאר א קאלאניע אויפ'ן נאמען פון פערשטארבענעם באראן עדמונד ראטשילד, אלס צייכען פון אנערקענונג פאר די גרויסע פערדינסטען פון „הנדיב הידוע" פארן יודישען אויפבוי־ווערק אין א"י.

אין גדרה איז וועגען דעם ענין אפגעהאלטען גע־ווארען א פערזאמלונג אונטער'ן פארזיץ פון איי־נעם פון די בילו'צעס, לייבאוויטש. אין עקרון איז אין משך פון די ערשטע 2 טעג געזאמעלט געווא־רען 90 פונט. אין חדרה ווערט געפיהרט א קאמפיין צו זאמלען 1000 פונט.

דער איבערזעצער פון'ם תלמוד פאר דער קריסטליכער וועלט

דער תלמוד און זיין פיל־פע־צווייגטע ליטע־ראטור איז הונדערטער יאהרען געווען פאר דער קריסטליכער וועלט א פערשלאסען בוך.

די קריסטליכע געלעהרטע האבען די שפראך פון'ם תלמוד נישט פערשטאנען און האבען עס דערפאר נישט געקאנט לעזען אין אריגינאל.

עס האבען זיך געהאט אפילו שוין געפונען נאיביגע יודישע משומדים. וואס האבען איבערזעצט איז לאטיין געוויסע שטעלען פון'ם תלמוד און אמאל אפילו גאנצע מסכתות, אבער די איבערזעצער, די יודישע משומדים, האבען זיך קיינמאל נישט אויסגעצייכענט מיט צופיל ליבע צו זייערע פריהער־דיגע ברידער, אדרבה, זיי האבען ארויסגעוויזען תמיד האס און פעראכטונג, און דערפאר פלעגען די איבערזעצער פון'ם תלמוד נאר אזעלכע שטע־לען, וועלכע האבען זיי געניצט צו פערשפרייטען גיפט און שנאה צווישען דער קריסטליכער בעפעל־קערונג געגען די יודען. די האבען ארויסגעזוכט נאר אזעלכע ציטאטען, וואס האבען זיי געניצט צו שעדיגען און צו בעליידיגען דאס יודישע פאלק.

די יודען זענען דערפאר אליין שולדיג א גרויסען דאנק דעם קריסטליכען געלעהרטען יאהאן יאקאב ראבע, וועלכער איז געבוירען געווארען דעם 16־טען יאנואר, 1711, פאר זיין גרויסער מיה און געלעהרזאמקייט, וואס ער האט ארויסגעוויזען ביים איבערזעצען אלע זעקס טיילען פון'ם משניות און אויך א סך מסכתות פון'ם תלמוד בבלי.

ראבע'ס פערדינסט איז נאך גרעסער דערמיט, וואס ער האט די איבערזעצונג נישט געמאכט אין לאטיין, די שפראך פון בלויז געלערענטע פאכלייט, נאר ער האט די איבערזעצונג געמאכט אין אנ'אייגע־פאכען און לייכטען דייטש, כדי די גרויסע פאלקס־מאסען זאלען זיך קאנען איבערצייגען, אז איז'ם תלמוד זענען נישט קיין געהיימע זאכען, אדער אווירס, וואס זאל בעליידיגען די קריסטליכע רע־ליגיע און די קריסטליכע פעלקער.

דער בעריהמטער יודישער פילאזאף משה מענ־דעלזאן האט ביי ראבע'ן געזעהען די גאנצע אי־בערזעצונג פון'ם תלמוד בעת צום דרוקען. ער האט די איבערזעצונג זעהר געלויבט און בעוואונ־דערט ראבע'ס געלערזאמקייט און גרויסען געדולד. מענדעלזאן האט געזוכט רייכע יודען, וועלכע זאלען זיך פערראינטערעסירען מיט דער איבערזעצונג, זיי זאלען אונטערשטיצען דעם איבערזעצער און איהם ארויסהעלפען ביים דרוקען. די דייטשע יו־דען, ווייזט אויס, האבען זיך דעמאלט ווייניג וואס פעראינטערעסירט מיט'ן תלמוד און עס אין זיי ווייניג וואס אנגעגאנגען, אז דער תלמוד זאל ארויסגעהן אין דער דייטשער איבערזעצונג. זיי האבען נישט פערשטאנען אפצושאצען דעם גרויסען ווערט פון דער זאך, וואס די איבערזעצונג ווערט געמאכט ד'יקא פון א קריסטליכען געלערנטען און וואס פאר א נוצען דאס וועט האבען פאר'ן יודישען פאלק. דערפאר איז פון ראבע'ס איבערזע־צונג געדרוקט געווארען נאר א פאר קלייגע מסכתות.

ראבע אליין האט נאך אין יאהר 1760 ארויס־געגעבען אויף זיינע אייגענע הוצאות די איבערזע־צונג, און אויך דער טעקסט פון אלע זעקס חלקים משניות, און זיי זענען פון אלע געלערנטע זעהר גוט אויפגענומען געווארען.

זעלטען ווען האט א קריסטליכער געלערנ־טער אזוי גריבטליך געקאנט ארייבדרינגען אין דער טיפקייט און שארפזיניגקייט פון דער תלמוד'ישער ליטעראטור, ווי דאס האט געטון דער קריסטליכער געלעהרטער יאהאן יאקאב ראבע.

ניי״ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי״ער פאלקסבלאט

מיטוואך 27 כד אדר א' תרצה

פעברואר

זון־אויפגאנג 6.30

זון־אונטערגאנג 5.01

לאדזער וואיעוואדע ה' האוקע־נאוואק
האט נעכטען געפייערט זיין נאמענס־טאג

נעכטען איז אין לאדז געפייערט געווארען דער נאמענסטאג פון היגען וואיעוואדע ה' האוקע־נאוואק.

* * *

דער לאדזשער וואיעוואדע ה' אלעקסאנדער האוקע נאוואק איז געבוירען געווארען אין יאהר 1894 אין ווארשא. שוין אלס 16 יאהריגער יונגערמאן האט ער גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער ארבייט פאר פוילען'ס אומאפהענגיגקייט.

אין יולי 1914 שטעלט ער זיך, דער 18־יאהריגער יונגערמאן, אין דער שפיץ פון א דרוזשינע פון 10 מאן, וועלכע גייען אריבער די רוסישע גרענ[עץ] ביי אלטער זאמאשטש און אויך אנ'אינסטרוקטארען־קורס ביי צידסאנטש. אבער דעם זעלבען יאהר, אין חודש אויגוסט, ווערט דער קורס אויפ'ן באפעהל פון קאמענדאנט צוריקגעשיקט קיין קראקע. ה' אלעקסאנדער האוקע־נאוואק ווערט דאן צוגעטיילט צו דער 1־טער קאמפאניע, מיט וועלכער ער ווערט איבערגעשיקט אין קרוין־פוילען אלס אוואנגארדע פון די קומענדיגע לעגיאנען אין פוילישען מיליטער. האט שפעטער גענומען אקטיווען אנטייל אין די קאמפען מיט די צארישע חיילות. אויסטרעטענדיג שפעטער פון לעגיאן, איז ער באשטימט געווארען אלס געהילף־קאמענדאנט פון פ. א. וו. אין קעלצער קרייז און דאן ווערט ער קאמענדאנט.

פון 1918 ביז'ן סוף מלחמה זעהען מיר איהם כסדר אויפ'ן פראנט אין די ערשטע רייהען, און אויך נאך דער מלחמה פערבלייבט ער ווייטער אין מיליטער. אין יאהר 1926 אלס אפיציר פון 36־טען אקאדעמיקער־לעגיאן נעמט ער א טעטיגען אנטייל ביים ליקווידירען די סמאי־רעגירונגען.

אין יאהר 1927 ווערט ער גערופען צום ציוויל־דינסט אין אינערן־מיניסטעריום. אין יאהר 1933 ווערט ה' אלעקסאנדער האוקע־נאוואק באשטימט אלס לאדזשער וואיעוואדע, אויף וועלכען אמט ער איז ביז היינט.

דער וואיעוואדע, ה' האוקע־נאוואק, איז באשאנקען געווארען מיט פיל אויסצייכנונגען און מעדאלען.

* * *

(א) נעכטען איז, אין שייכות מיט'ן נאמענס־טאג פונ'ם לאדזשער וואיעוואדע ה' האוקע־נאוואק, דער וואיעוואדע־אמט דעקארירט געווארען מיט גרינס, און ביי טאג זענען צום וואיעוואדע געקומען צאהלרייכע פארשטייער פון דער זעלבסט־פערוואלטונג, פון געזעלשאפטליכע און פראפעסיאנעלע אינסטיטוציעס א. א. וו.

עס זענען אנגעקומען פיל באגריסונגס־דעפעשען.

די יעהרליכע זיצונג פון דער רעווידיר־קאמיסיע
ביי דער יודישער קהלה

נעכטען איז פארגעקומען די יעהרליכע זיצונג פון דער רעווידיר־קאמיסיע ביי דער יודישער קהלה מיט'ן אנטייל פון דירעקטאר פ. פערעלשטיין און דיר. לודוויק פאנאש.

די רעווידיר־קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז אלע פאזיציעס זענען געבוכט אין דער בעסטער ארדנונג, די חשבונות שטימען מיט די בוכונגען, א.א.וו.

די סאלדא אויפ'ן 1 יאנואר 1935, וואס בעטרעפט 356 זלאטעס מיט 11 גראשען, איז געפונען געווארען אין ארדנונג.

דער באריכט און בילאנס פארן יאהר שטימען.

די קאמיסיע האט אונטערגעשטראכען, אז די קהלה־פערוואלטונג פיהרט, נישט קוקענדיג אויף די ענגע ראהמען פון איהר בודזשעט, א ברייטע טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון השגחה איבער דער ארימער באפעלקערונג, א ברייטע געזונדהייטס־אקציע, אנ'אויפזיכט איבער יתומים און קומט גלייכצייטיג צוהילף מיט פערשידענע סומען כל'ערליי יודישע אנשטאלטען אין אונזער שטאט.

די רעווידיר־קאמיסיע האט מיט צופרידענהייט אויך פעסטגעשטעלט, אז די ביורא־ארבייטען טראגען דער פערצווייגטער טעטיגקייט פון דער קהלה, שטייען אויף דער געהעריגער הויך און פערדינען אויך אנערקענונג.

טראגיש אומגליק מיט א יונג יודיש פאר־פאלק אין דער חתונה־וואך
מען האט דאס פארל געפונען טויט אין זייער וואוינונג

אויף פיעטריקאווער 155 איז נעכטען געשעהען א מורא'דיג אומגליק. א יונג יודיש פאר־פאלק איז פער'סמ'ט געווארען אויף טויט דורך גאז.

אין דערמאהנטען הויז געפינט זיך זייט א יאהר צייט א דאמען־היטען־געשעפט פון פריידא ראוועט, 24 יאהר אלט. מיט א יאהר צוריק איז דאס מיידעל אהערגעקומען פון שעדלעץ און זיך איינגעארדענט דאס געשעפט. באלד איז זי א כלה געווארען מיט א געוויסען אהרן ווינשטיין, 24 יאהר אלט און היינטיגען זונטאג איז פארגעקומען די חתונה פון דעם גליקליכען פאר־פאלק. צו דער חתונה זענען אויך געקומען פריידא'ס עלטערען פון שעדלעץ און פיל לאדזשער געסט. ווען נעכטען איז אוועק דאס יונגע פאר־פאלק בעגלייטען זייערע עלטערען צו דער באהן, וועלכע זענען אפגעפאהרען צוריק קיין שעדלעץ, פון דער באהן זענען זיי אהיימגעגאנגען צוריק אויף פיעטריקאווער 155, וואו זיי האבען נעבען דעם געשעפט געהאט א קליין צימערל.

נעכטען אינדערפריה איז אין געשעפט געקומען די אנגעשטעלטע יאנינא סקאלסקא (מיעדזשאנא 11). זי האט געהאט די שליסלען ביי זיך. אזוי ווי שטענדיג האט זי געעפענט דאס געשעפט און האט זיך אוועקגעזעצט ארבייטען. נאך א געוויסער צייט, זעהענדיג, אז די געשעפטס־בעזיצערין קומט נישט אריין אין געשעפט, האט סקאלסקא לייכט אנגעקלאפט אין טיר פון דעם צימער, וואו דאס יונגע פאר־פאלק איז געשלאפען. קיינער האט אבער נישט געענטפערט. סקאלסקא האט געמיינט, אז זיי שלאפען נאך און ווייטער געארבייט. נאך א שעה צייט האט זי ווידער אנגעקלאפט דאס מאל שוין שטארקער אבער ווידער האט קיינער נישט געענטפערט. ס'איז שוין געווען 2 א זייגער בייטאג, הערמאלט איז זי שוין געווארען אומרוהיג און אנגעהויבען צו קלאפען שטארק אבער ווידער אהן ערפאלג. סקאלסקא האט וועגען דעם מיטגעטיילט די שכנים, וועלכע האבען פון זייער זייט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי.

ערשט נאכ'ן אנקומען פון דער פאליציי האט מען אויפגעבראכען די טיר און פון צימער האט א שלאג געטון א שטארקער ריח פון גאז. פון דעם הויף האט מען דערווייל אויסגעזאקט די שויבען פון צימער און ערשט דאן איז מעגליך געווען אריינצוקומען אין צימער.

פאר די, וועלכע זענען אריין איבוועניג, האט זיך פארגעשטעלט א שרעקליך בילד. אין די בעטען זענען געלעגען אהרן ווינשטיין און זיין יונגע פרוי פריידע אהן סמנים פון לעבען. ווינשטיין איז געלעגען מיט איין פוס אראפגעלאזען פון בעט אזוי ווי ער וואלט געוואלט אראפגעהען פון בעט נאר האט שוין נישט געקענט.

ס'איז גלייך ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע און דער דאקטאר האט נאר לוידער געקענט פעסטשטעלען דעם טויט פון ביידע יונגע מענשען. דער טויט איז געקומען צוליב פער'סמ'ען זיך מיט גאז, וועלכער האט זיך געטראגען פון דעם גאז־אייוועלע, וועלכעס איז געשטאנען אין צימער. זעהט אויס, אז לעגענדיג זיך שלאפען האבען די אומגליקליכע פערגעסען צו פערדרעהען דעם קראן.

אויפ'ן ארט פון דער טראגישער געשעהעניש זענען אנגעקומען די פארשטעהער פון דער פאליציי און אנגעהויבען אנ'אויספארשונג. די ביידע טויטע קערפערס זענען דורך „חסד־של־אמת" אפגעפיהרט געווארען אין פראסעקטאריום און די געזעלשאפט מאכט בעמיהונגען, אז מ'זאל זיי נישט פלמען.

די שרעקליכע טראגעדיע האט געמאכט א גרויסען רושם אין שטאט.

פאר געלעכטער האבען זיי מורא...
א חברה לאדזער „ענדעקעס" האט געמאכט א וויסטען סקאנדאל דעם אינהאבער פון „עספלאנאדע"

נעכטען האט אין דער קאפע „עספלאנאדע" פעטריקאווער 100 געזאלט אנהויבען צו שפילען אנ'אקטועלע פאליטישע שאפקע, וואס דער ערשטער פראגראם איהרער האט געזאלט הייסען „קראוואלסקי אויפ'ן פערדעל".

אין די פענסטער פונ'ם קאפע זענען אויסגעהאנגען געווארען ענטשפרעכענדע פלאקאטען, די צוגרייטונגס־ארבייטען זענען צוגעגאנגען כשורה, און ס'וואלט געווען אלץ גוט און וואויל, ווען א חברה לאדזשער ענדעקעס זאהען נישט אין אין דעם נאמען פון פראגראם א בעליידיגונג פון זייער כבוד, און פונ'ם כבוד פון זייער „פיהרער" דעם בערימטען פאן מעצענאט קאוואלסקי...

ויהי היום, און געווען איז עס פערגאנגענעם מאנטאג, איז א חברה פון אהעליגע ענדעקעס אריין אין דער „עספלאנאדע", ארויסגערופען דעם אינהאבער, און איהם קורץ און שארף, אהן אנצוגעהערענישען געמאלדען, אז אויב ער וועט היכף נישט שיקען די „שאפקע" לעזאזל, און נישט ארויסנעהמען פון די פענסטער דעם „קראוואלסקי אויפ'ן פערדעל", וועלען די דעמאליגען דעם לאקאל, צוהאקען די שויבען א. א. וו. א. א. וו.

ס'איז דערווייל ב"ה געווען קיין אנדער ברירה, ווי צו פאלגען זיך — די פלאקאטען זענען ארויסגענומען געווארען און... די „שאפקע" גייט ערשט מארגען דאנערשטאג, א. נ. „דאס פערדעל וואלט זיך פאראנדערגעלאכט"...

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז די דערמאהנטע שאפקע איז אנ'עכט־פויליש־קאטוילישע איינפירונג פון קראקע, וואס פאהרט ארום איבער'ן לאנד, און ארבייט אויף א מיניסטעריעלער קאנצעסיע, און אז די לאדזשער טעקסטע האבען געשריבען די לאדזשער שויבאליסטען סט. געלבארט און העך־הען.

מאנאטליכע טראמוואי־בילעטען

צו 22.50 צו בעקומען אין

„ORBIS"

פיעטריקאווער 18, טעל. 24-933

איז א קאסטען, ווי פאמעראנצען...
אז מ'קאן נישט פאהרען אויף א גלייכען וועג, וויל מען שווימען אין דער קרום

— גוואלד וואס טוט מען?... גוואלד־געשריגען, ווי דערשלאגט מען זיך צו א שטיקעל תכלית!.. ווי ווערט מען עם אביסעל פטור פון די צרות — פונם זיין אויפ'ן חסד פון די געשמאקע „מעצענעזלעך" קאוואלסקי'ס און זייערע גלייכען און פון געניסען פון זייער מענשליכקייט, יושר און גערעכטיגקייט!...

איז איינעם א לאדזשער יודישען יונגנמאן א. ע. פון (לימאנאווסקיעגא 61) איינגעפאלען אין קאפ אריין אזא „געניאלע" געדאנקען־פלאן:

אזוי ווי ער רייסט זיך צו פאהרען קיין פאלעסטינא, און אזוי ווי לאזען לאזט מען איהם אהין נישט אריין, איז ער קודם כל און ראשית חכמה צוגעפאהרען קיין ווארשא, איז דארט אריין אין א געוויסער טראנספארט־געזעלשאפט, און געמאכט דארט פאלגענדען פארשלאג:

ער וועט זיך אריינפאקען אין א קאסטען, וואס ער האט ספעציעל געמאכט — א פעסטען מיט א מאטראץ אינוועניג, מיט א רעהר צום אטעמען, מיט זאפאסען צידה־לדרך א. א. וו. א. א. וו. און זאל מען איהם מיט דער שיף, וואס געהט אפ קיין פאלעסטינא אפשיקען אלס א באגאזש צום חיפה'ער פארט...

דער פלאן איז לפנים נישט געווען איינגאנצען קיין קרומער, אבער די אינהאבער פון דער טראנספארט־געזעלשאפט האבען אנגעהויבען צו לערנען פשט: ס'טייטש, און ווי אזוי, א שטייגער, און אויף וואס פאר אנ'אופן, און ווי, למשל, וועט עם זיין, אז ער וועט מאכען א שטארב אין מיטען וועג, און גלאט — אז מען וועט דערגעהן די געשיכטע...

הכלל, מען האט איהם אפגעזאגט, און מען האט דעם ענין איבערגעגעבען דער פאליציי — זאל זי פסק'נען.

צוגאב־פאבאר

מארגען, דאנערשטאג, דעם 28. וועט זיין טעטיג א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע פאר פ. ק. או., לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט־סטאראסטווע.

פארזיכטיג ביים וואשען וועש!

(א) אויף זאווארזקא 14 ביים וואשען וועש האט רבקה זאלצמאן איבערגעקערט אויף זיך א טאפ קאכעדיג וואסער, און זיך שווער אפגעבריהט אויפ'ן גאנצען קערפער.

פאגאטאוויע האט די געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

בהמות־הענדלער אונטער א קאנטראלע

(א) אין שייכות מיט א פעראורדנונג, וואס וועט ארויסגעגעבען ווערען אין מערץ ה. י. וועט אין לאדז אדמיניסטראציע ווערען א רעגיסטראציע פון פערזאנען און אנשטאלטען, וואס האנדלען מיט בהמות, רינדער און דרויב.

די רעגיסטראציע און די קאנטראלע וועט פיהרען די האנדעלס־אינדוסטריע־קאמער, וועלכע וועט אויך אכטונג געבען, אז דאס אויפהאלטען און דער טראנספארט פון די שאף און רינדער זאל געהאלטען ווערען אין ארדנונג.

פאר הונגער

(א) אויף באלוטער מארק איז אוועקגעפאלען פאר הונגער די היימלאזע איירענא זאלעשאק (42 יאהר אלט).

פאגאטאוויע האט די אפגעפיהרט אין זאפאס־שפיטאל.

א בלוטיגער אנפאל

(א) אויף אביוואטעלסקע 59 זענען 2 פערשוינען נעכטען בעפאלען א געוויסען יוליאן סטורזשינסקי און איהם געפעהרליך צושטאכען די פלייצעס.

דעם שווער פערוואונדעטען האט פאגאטאוויע צוגעטיילט ערשטע הילף.

די באנדיטען זענען ענטלאפען.

דערשאסען א קויהלען־גנב

(א) צווישען די סטאציעס מילעיוב און ראספשע איז א באנדע קויהלען־גנבים בעפאלען א צוג, וואס האט געפיהרט קויהלען קיין לאדז.

אזוי ווי די גנבים האבען נישט געוואלט אפשטעלען פונ'ם צוג, און געהאלטען אין איין אראפשיטען קויהלען, האט דער באהן־סטראזשניק אויף זיי געשאסען, און איינער פון די גנבים, טאמאש מישטאל פון דארף ראגאשעוו, פעטריקאווער קרייז, איז שטערבליך פערוואונדעט געווארען, און באלד הערנאך געשטארבען. די איבעריגע גנבים זענען ענטלאפען, און פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

קלאנג־קינא־טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסע פרעמיערע!

דאפעלטער שלאגער־פראגראם:

— I —

„די פרייען אין זייער לעבען"

(Wielka gra)

אין די הויפטראלען:

Marie BELL i Ryszard WILM

— II —

פיקאנטע קאמעדיע, וואס האט ענטציקט די גאנצע וועלט

„דאס געשיקטע מיידעל"

אין די הויפט־ראלען:

Sylvia Sidney i Fr. March

נהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

די לאדזער ענדעקעס פיהרן ווייטער דעם קאמף געגן יודישע קראנקע און ארימע

נעכטיגע זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים שטאט-ראט

נעכטען אין אווענט איז ווידער פארגעקומען א זיצונג פון דער פינאנץ- און בודזשעט-קאמיסיע ביים שטאט-ראט, וואו די ענדעקעס האבען ווייטער געפיהרט זייערע אנטיסעמיטישע און קארקבערכערישע פאליטיק בנוגע דעם שטאטישען בודזשעט. אין אנהויב איז בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון דער סאציאלער הילפס-אפטיילונג. פערשטעהט זיך, די ערשטע קרבנות אין דער דאזיגער אפטיילונג זענען געפאלען די יודישע פאזיציעס. ס'זענען געשטראכען געווארען אלע אהן אויסנאהם פאזיציעס, ווי: „טאז", פרויען-שוץ-פעראיין און אנדערע.

ד ענדעקעס האבען אויך פארגעלעגט צו שטרייכען די פאזיציע פון 3.500 זלאטים, וואס איז בעשטימט געווארען אויף צוריקצוצאהלען דער יודישער קהלה פאר קובר זיין ארימע יודישע מתים.

קאמיסאר וואיעוואודזקי ערקלערט, אז דאס קובר זיין ארימע מתים בכלל איז לויט די פערפליכטענדע געזעצען די פליכט פון דער שטאט-פערוואלטונג און קיין געזעצען קען דער שטאט-ראט נישט ענדערן. די יודישע קהלה טוט נאר אין דער הינזיכט א טובה דער שטאט דערמיט, וואס זי ענטלאסטעט די שטאט-פערוואלטונג פון די גרויסע קאסטען אויף מקבר צו זיין יודישע ארימע מתים.

ראטמ. זיידע ערקלערט, אז ס'איז איבריג צו ריסקוטירען מיט די ענדעקעס און זיי ווייטער צו איבערצייגען, זיי זעצען ווייטער פאר זייער שרעקליכען קאמף געגען די יודישע קראנקע און ארימע, ער בעט זיין פראטעסט אריינצוטראגען אין פראטאקאל. דאן לעגט ראטמ. זיידע פאר צו בעשטימען 20 טויזענד זלאטעס אויף הילף פאר עמיגראנטען, וועלכע פאהרען קיין ארץ-ישראל, ער רעכענט, אז די ענדעקעס וועלען פאר אזא פאזיציע שטימען... דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען.

ביים בעטראכטען דעם בודזשעט פון אינדוסטריע-אמט פרעגט ראטמ. מילמאן: פארוואס מאכט מען שוועריגקייטען די כאלופניקעס ביים ארויסנעמען רעגיסטראציע-קארטען.

דער לייטער פון אמט אינזש. בערלינער ערקלערט, אז אזעלכע שוועריגקייטען ווערען נישט געמאכט.

די ענדעקעס ווארפען דאן אפ א גאנצע רייה סובסידיעס פאר סאנאטארישע אינסטיטוציעס און דאן קומט צו דער סובסידיע פאר די פייערלעשער, וועלכע געפינט זיך אין בודזשעט אויף א סומע פון 280 טויזענט זל.

דער ענדעק גזשעגזשאק ערקלערט, אז ביי די פייערלעשער רעגירט איצט א קאמיסארישע פערוואלטונג און דער בירגערליכער פאקטאר איז איינגאנצען אויסגעשלאסען, דעריבער לעגט ער פאר צו פערקלענערן די סובסידיע אויף 50 טוזענד זל.

קאמיסאר וואיעוואודזקי ערקלערט, אז די אנפיהרונג פון די פייערלעשער מוזען זיך געפינען אין ענטשפרעכענדע הענט, איבריגענס וועלען אינגיכען שוין פארקומען וואהלען צו דער פערוואלטונג פון די פייערלעשער.

דיר. קאלינאווסקי ערקלערט, אז אומעטום ווערען די פייערלעשער אינגאנצען אויסגעהאלטען דורך דער שטאט, אין אזא פאל וואלט דאס דער שטאט געקאסט מיליאנען. די ענדעקעס פיהרען אבער זייערס אויס.

די ענדעקעס ווארפען דאן אפ די פאזיציע פון 15 טויזענד זל. פאר דער פעדעראציע פון געוו. מי-ליטער-לייט און די פאזיציע פון 50 טויזענט זל. אויפ'ן בנין פון דענקמאל-הויז אויפ'ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי.

קאמיסאר וואיעוואודזקי ערקלערט דערביי, אז דאס אפווארפען די פאזיציעס איז אנ'ארויספאדערונג געגען די געוועזענע מיליטער-לייט און פאטערלאנדס-פערטיידיגונג.

וויכטיגע אויספארשונג

וועגען דער יי-יעהריגער הילפס-אקציע פאר ארימע הענדלער און האנדווערקער אין פוילען ביים אויסקויפען פאטענטען

ווארשא (יט"א) לויט'ן מוסטער פון פאריגען יאהר פיהרט דאס עקאנאמיש - סטאטיסטישע ביורא ביי דער געז. „צעקאבע" אויף הייי-יאהר אדורך אנ'אויספארשונג וועגען פערנעם פון דער הילפס-אקציע, וועלכע ווערט דורכגעפיהרט אין די שטעט און שטעטלעך פון פוילען פאר ארימע הענדלער און האנדווערקער ביים אויסקויפען פאטענטען.

דאס ביורא האט פונאנדערגעשיקט אנ'אנקעטע וועגען דער דאזיגער פראגע צו די פערוואלטונגען פון די גמילות-חסדים-קאסעס און קהלות פון הונדערטער שטעט און שטעטלעך פון גאנץ פוילען.

ביז איצט האט דאס ביורא אויף זיין אנקעטע שוין דערהאלטען הונדערטער תשובות, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר א רייכען און בעלעהרענדיגען מאטעריאל. זיי ווארפען א ליכט אויף דער אלץ זיך מעהר פערטיפענדער פויפעריזאציע פון די יודישע הענדלער און האנדווערקער אין פוילען.

די פערוואלטונגען פון די גמילות-חסדים-קאסעס און קהלות, וועלכע האבען נאך נישט צוגעשיקט קיין תשובה אויף דער אנקעטע, ווערען געבעטען וואס גיכער אויסצופילען און צושיקען די אנקעטע-בויגענס, כדי דאס ביורא זאל שוין אין דער נאהענטסטער צייט קאנען צוטרעטען צו בעטראכטען דעם געזאמעלטען מאטעריאל.

פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאליסטען סינדיקאט

פרייטאג, האלב 2 א זייגער צום ערשטען טער-מין און 2 א זייגער צום צווייטען טע-מין קומט פאר אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע יודישע מיטגלידער פון דער סעקציע אויף צו וועהלען א דעלעגאט צום צוזאמענפאהר פון די זשורנאליסטען-סינדיקאטען אין פוילען, וועלכער קומט פאר אין קראקא.

אלע מיטגלידער פון דער סעקציע ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

* * *

די פערוואלטונג פון דער יודישער סעקציע ביים יודישען זשורנאליסטען סינדיקאט האט זיך קאנסטיטואירט:

אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען רעד. שולמאן, אלס סעקרעטאר ה' יאסני. דער דריטער מיטגליד פון דער פערוואלטונג איז ה' קראקאווסקי.

טרויעריגע לאגע פון די לאדזער מארק-פאהרערס

אונטערן פארזיץ פון ה' מענדעל מינץ איז פארגעקומען א מאסען-פערזאמלונג פון די לאדזער מארק-פאהרערס.

וועגען דער קריטישער לאגע פון די לאדזער מארק-פאהרערס האבען רעפערירט די ה"ה: מינץ, לאופער, יאקובאוויטש א. א. אין לאדז געפינען זיך ביז 1500 מארק-פאהרערס, און עס דראהט זיי א אונטערגאנג, ווייל זיי זענען נישט ארגאניזירט אין איין פעראיין. עס איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען א פעראיין פון אלע לאדזער מארק-פאהרערס, כדי צו פערטיידיגען די לעבענס-אינטערעסען פון די מיטגלידער. צום סוף איז געוועהלט געווארען א צייטווייליגע פערוואלטונג: פרעזעס — משה לאופער, וויצע — העשל יאקובאוויטש, קאסירער — מענדעל מינץ, סעקרעטאר — יעקב מארײנע, עקאנאם — מאיר גאסטמאן, פערוואלטונג — דוד גרינער, יעקב פרידמאן, יחיאל בידערמאן, נחום דאווידאוויטש. רעוו. קאמיסיע פרש לייביש, ווינטער יעקב

Dr
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוואכע
פון 8–11 ביי טאג און פון 4–9 אווענד

אפטייקען
הײנטיגע נאכט-דיזשורען
(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאק פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען
פון'ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון ריינהארדט- און פיסקאטאר-טעאטערן
אלעקסאנדער
גראנאך
היינט, מיטוואך, 9.30 אווענט
ווייטערדיגע פארשטעלונגען פון
וויליאם שעקספיר'ס מייסטערווערק
שיילאק
אין 8 בילדער, רעזשי: אל. גראנאך.
גראנדיעזע אויסשטאטונג!
פרעכטיגער באלעט! :: ליכט-עפעקטען!
אכטונג!
נאך דער 6 פארשטעלונג וועט
אלעקסאנדער גראנאך
האלטען א קורצען רעפעראט וועגען
שיילאק און זיין אויפפאסונג.

א פרעמיע פאר די לעזער פון
„נייעם פאלקסבלאט"
מיט דעם דאזיגען קופאן בעקומט מען פון דער קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
2 בילעטען צו 1.40 זל. פארטער-לאושע און אין די ערשטע רייהען, שוין צוזאמען מיט גארדעראבע און שטייערן.

קופאן
אויף 2 הנחה-בילעטען
היינט, מיטוואך, 9.30 אווענט
אין טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
שניידט אויס דעם קופאן.

מארגען דאנערשטאג, ד. 28, 9.30 אוו.
איינהייטס-פרייזן אלע בילעטען נור 1 זל.
צום לעצטען מאל מיט אלעקסאנדער גראנאך
וועלט-געוויסען!
איינהייטס-פרייזען
אלע בילעטען איז פארטער 1 זל.

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

126

קאפיטעל 30

טויט-שטראף

די דאקטוירים איז געלונגען, אזוי ווי ס'איז געווען פאראויסגעזעהן, אפצוראטעווען די פרוי רובין פון טויט. זי האט געהאט פערברענטע ליפען, פערברענטע קישקעס און א דורכגעברענטען מאגען, ס'זענען אבער אנגעווענדעט געווארען אלע מיטלען, אז מ'זאל זי אפראטעווען און דאס האט זיך אויך איינגעגעבען.

די פרוי רובין האט זיך בסדר בעסער געפיהלט. זי איז פגעקומען צו זיך און צוריק בעקומען דעם בעוואוסטזיין. זי האט זיך אנגעהויבען צו אריענטירען וואו זי געפינט זיך, ווער ס'פערנעמט זיך מיט איהר און בכלל אין דעם, וואס איז מיט איהר פארגעקומען. זי האט געשוויגען, נישט קוקענדיג אויף די פראגען, וועלכע מ'האט איהר בסדר געשטעלט, זי האט געשוויגען אזוי לאנג, ביז זי וועט נישט זיין פולשטענדיג אריענטירט אין דער לאגע. זי האט געשוויגען עקשנות'דיג און האט נאר איבערגעחזר'ט, אז זי האט חרטה דערויף, וואס דער זעלבסטמארד האט זיך נישט איינגעגעבען, זי האט אפילו נישט געפרעגט אויפן קינד, ס'איז געווען פערפאלען; זי וועט זיך מעהר דערמיט נישט זעהן און זיך נישט קענען מעהר מיט איהר אינטערעסירען, צו וואס-זשע זאל זי פרעגען דערויף, צו וואס זאל זי וועגען דעם בכלל טראכטען? די פאליציי האט זי אויך דערווייל געלאזט צורוה ביז זי וועט געזונד ווערען, וואס האט געדויערט אזש עטליכע וואכען.

אין דער צייט האט דער אינספעקטאר גערופען צו זיך פאני'ן און האט צו איהר געזאגט:

— הערט, מיסים פאני, איך האב אייך צוגעזאגט ביי-הילפיג צו זיין און צוריק בעקומען אייער קינד, וואס געהער צו אייך, וועלכע ס'איז אייערס.

הגם פאני האט שוין געוואוסט וועגען וואס עס האנדעלט זיך, האט זי זיך נישט געוואלט פערראטען פארן אינספעקטאר, אז זי ווייס וועגען עפעס.

— געוויס געדענק איך אייער הבטחה, האט פאני געזאגט, איך בין געווען אביסעל בייז אויף אייך ווען איהר זענט פלוצלינג אוועקגעפאהרען און מיך איבערגעלאזען אהן שום ידיעה.

— דאס אוועקפאהרען איז שוין געווען פאר אייער טובה וועגען, אין ענינים פון דער דאזיגער געשיכטע האב איך געמוזט אוועקפאהרען אזש קיין פוילען און דער ערפאלג איז געווען א הונדערט-פראצענטיגער, פערשטעהט זיך, אז מיר קענען נאך נישט אייך אפיציעל אוועקגעבען אייער קינד, אבער דערווייל האט איהר דאס שוין גענומען ביז מיר וועלען אדורכפיהרען די פארמאליטעטען.

— וואו איז דאס קינד, ניט עס מיר אהער!

— דאס קינד איז שוין ביי אייך.

— דאס קינד, וועלכעס איהר האט ביי מיר אי-בערגעלאזען אין פענסיאנאט איז מיין מאשעלע?

— שטעלט זיך פאר, אז עס איז אזוי, דאס איז מאשעלע, דאס איז אייער קינד, איהר קענט זיך דאך דערין איבערצייגען, איהר האט דאך אליין געזאגט, אז איהר האט א סימן, לויט וועלכען איהר קענט אייער קינד דערקענען.

— געוויס, אבער מיר איז דאס ביז איצט נישט איינגעפאלען צו טון.

— איהר וועט דאס קינד האבען אזוי לאנג, האט דער אינספעקטאר געזאגט, ביז מיר וועלען אדורכפיהרען אלע פארמאליטעטען, נאך וועלכע מאשעלע וועט אינגאנצען איבערגעהן צו אייך. דער ווייל וועט איהר מיר אונטערשרייבען, אז איהר האט דאס קינד גענומען פון דער פאליציי.

— איך וועל דאס קינד שוין מעהר נישט אוועקגעבען, האט פאני געזאגט, מיסטער אינספעקטאר, איהר קענט זיין זיכער דערין. יעדענפאלס דאנק איך אייך, אינספעקטאר, פאר דער גרויסער טובה, וואס איהר האט מיר געטון, איך וועל אייך דאס געדענקען אין מיין גאנצען לעבען.

— נישטא פארוואס צו דאנקען, צו דעם זענען מיר דא, אז יעדע עוולה זאל פעריכט ווערען, אז די גערעכטיגקייט זאל זיגען, אייך איז געשעהן א גרויסע עוולה, א פערברעכערין האט געהאט אנ'אינטערעס דערפאר צונעמען צו זיך אייער קינד און די דאזיגע עוולה האט דורך דער פאליציי געמוזט פערריכט ווערען, מעהר גארנישט.

— איהר האט געזאגט פערברעכערין, מיסטער אינספעקטאר?

— יא, פערברעכערין.

— מיינט איהר דאס די פרוי רובין?

— יא, זי מיין איך.

— וואס איז מיט איהר געשעהן?

— דערווייל נאך גארנישט, זי האט זיך געוואלט פערסמ'ען נאך איידער די האנד פון גערעכטיגקייט האט זי דעריאגט, אונז איז אבער געלונגען זי אפצוראטעווען און איצט וועט זי בעקומען די געהעריגע שטראף.

— איך פערשטעה נישט קיין ווארט פון דעם, וואס איהר רעדט, וואס אזוינס האט זי געטון?

— נאך שרעקליכערע זאכען, ווי איהר קענט זיך פארשטעלען, זי איז א פשוט'ע מערדערין.

— א מערדערין? די פרוי שולמית רובין?

— צי זי האט ערמארדעט מיט איהרע איינענע הענד, קען איך אייך נישט גאראנטירען, אבער אז זי האט אינספירירט א מארד אדער גאר עטליכע, אין דעם פערזיכער איך אייך.

— אבער דאס איז דאך נישט מעגליך? איהר דערצעהלט זאכען, וועלכע געהען מיר גארנישט אין די געדאנקען אריין.

— לײדער זענען פארהאן אזעלכע זאכען און גאר בעזונדערס אין דער פאליציי, וועגען וועלכע עס האט זיך קיינעם נישט געקענט אפילו חלום'ען און פונדעסטוועגען זענען זיי אמת, אזוי אמת, ווי די זון שיינט.

— וועמען... וועמען האט זי ערמארדעט, האט פאני קוים ארויסגערעדט פאר שרעק.

— קודם כל איהר אייגענעם מאן, האט דער אינספעקטאר מיט דער גאנצער קאלטבלוטיגקייט און רוהיגקייט געזאגט:

— שולמית רובין האט דערהרג'עט איהר מאן? אינספעקטאר, צי זענען דאס אמת'ע רייד, אדער איהר ווילט מיך אויספרובען?

דער אינספעקטאר האט געגלעט פאני'ס פלייצע.

— איך פערשטעה, אז די ידיעה האט אויף אייך געמאכט אנ'איינדרוק, אבער לײדער איז עס אזוי. שוין בקרוב וועלען מיר האבען א גרויסען, סענסאציאנעלען פראצעס און אפשר דאס ערשטע מאל וועלען מיר האבען א טויט-עקזעקוציע אין לאנדאן.

פאני האט נאך אלץ נישט געקענט קומען צו זיך.

— אבער צי קען מען אזוי פעסטשטעלען, נאך איידער ס'זענען פארהאן קאנקרעטע בעווייזען?

— איהר ווייסט דאך, וואס פארא שווערען קאנפליקט איך האב געהאט מיט דער פרוי רובין, פונדעסטוועגען וואלט איך טויזענד מאל איבערגעטראכט, איידער ס'וואלט זיך מיר ארויסגעכאפט פון מויל א ווארט וועגען דעם, אז שולמית רובין איז א מערדערין.

— מיר, אין דער פאליציי, זענען געוואוינט דערצו, אז אלץ זאל זיין מעגליך, מעהר קיין פרטים קען איך אייך דערווייל, מיסים פאני, נישט איבערגעבען, איך גראטולירע אייך מיט'ן בעקומען אייער קינד, איהר האט דאך דערגרייכט דעם ציל פון אייער לעבען און דארפט זיין גליקליך.

— געוויס בין איך גליקליך, איך וואלט קיינמאל קיין רוה נישט געהאט, ביז איך וואלט נישט געפינען מיין רעכט, ס'איז געשעהן פריהער, ווי איך האב געמיינט און פיל סענסאציאנעלער, ווי איך האב אפילו גע'חלום'ט.

— די הויפט-זאך, אז מאשעלע איז ביי אייך, און דאס איבריגע דארף אייך בלויז אינטערעסירען אויף אזוי פיל, אויף וויפיל שולמית רובין איז אייערס א בעקאנטער מענש.

(פארטזעצונג קומט)

די שטרייקענדע ארבייטער זענען ארויס פון שיינראק'ס פאבריק

(א) נעכטען האבען מיר געמאלדען, אז איז שיינראק'ס פאבריק (אויף 11 ליסטאפאדא 98) קומט פאר אן איטאליענישער שטרייק, מחמת דעם, וואס די פירמע צאהלט נישט אויס צו דער צייט די לוינען.

נעכטען זענען, א דאנק דער איינמישונג פון די פראפעסיאנעלע פאראיינען, טיילווייז רעגולירט געווארען די פרעטענזיעס פון די שטרייקענדע, און די ארבייטער האבען, אין דער צאהל פון 120 מאן פארלאזט די מויערען פון דער פאבריק.

די פאבריק גופא איז נאך נישט טעטיג.

צוגעמאכט 4 בעקערייען

(א) בעת דער לעצטער לוסטראציע פון די הויגע בעקערייען זענען ווידער פארחתמ'עט געווארען, מחמת שמוציגקייט, 4 בעקערייען.

די אינהאבער ווערען צוגעצויגען צו שטרענגער פאראנטווארטליכקייט.

ארעסטירט 24 פערברעכער

(א) אין שייכות מיט די אפטע גנבות ביי אונז אין שטאט, זענען נעכטען ביינאכט, דורך דער פאליציי אדורכגעפיהרט געווארען א רייהע אבלאוועס אין די פארשטעט פון לאדז.

עס זענען פערהאלטען געווארען 24 פערשוינען וואס פאליציי האט שוין לאנג אויף זיי געווארפען אן אויג.

אז די כלה וויל נישט
איז ער זיך נוקם דערמיט, וואס ער שטעכט זי

(א) נעכטען איז געשטאנען פאר'ן געריכט דער 27-יאהריגער הערש אייזענשמידט, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין דעם, אז אין באוועמבער פ. י. האט ער אויף פראנציסקאנער 19 געשטאכען מיט א מעסער זיין געוועזענע כלה שרה צווייגהאפטיג, וועלכע האט זיך דערנאך געמוזט א לענגערע צייט קורירען, ביז זי איז צו זיך געקומען.

אויפ'ן פראצעס נעכטען, האט אייזענשמידט ערקלערט, אז ער האט געשטאכען זיין כלה מחמת נקמה — ווייל זי האט מיט איהם איבערגעריסען.

ער האט בעקומען א פסק-דין — 2 יאהר טורמע.

די נייע שטאט-פערוואלטונג אין פיעטריקאוו
האט איבערגענומען איהר אמט

(א) אין שייכות מיט'ן בעשטעטיגען די ניי-געוועהלטע שטאט-פערוואלטונג אין פעטריקאוו, איז פארגעקומען דאס איבערנעהמען דארט פון דער מאכט.

אלע מיטגלידער פון דער פערוואלטונג זענען, ווי מיר האבען שוין בשעתו געמאלדען, געוועהלט געווארען מיט דער מעהרהייט שטימען פון דער סאציאליסטישער ראטמענער-פראקציע.

חוץ דעם שטאט-פרעזידענט סטעפאן פישער זענען די וויצע-פרעזידענטען בראניסלאוו יאבלאנסקי און וולאדיסלאוו אוזשיעמבלא, זעהר אין דער נייער שטאט-פערוואלטונג אריין די לאווניקעס וועצגאזשעווסקי און ביילער (פון פ.פ.ס.), ב. פוטימא (פון בעבע) און י. בעלינער (פון „בונד").

הייגטיגע „נאציאנאל"-טוער
אין דער אפשפיגלונג פון זייער „פאטריאטישער" טעטיגקייט

(א) בשעתו האט אנגעמאכט א שטארקען טומעל דער באנדיטען-אנפאל אויף דער קאסע פון דער באהן-סטאציע גיעראלמאוויצע, בעת וועלכען עס איז פון די באנדיטען-קוילען אומגעקומען דער באהן בעאמטער פאוולאס.

איצט דערוויסט מען זיך אז נאך דעם, ווי עס איז אין קושעסאוויצע ארעסטירט געווארען דער שאפער, לעאן קויאווסקי — אן איבערגעגעבענער „בליסקאוויצא"-טוער, האט מען אויך ארעסטירט דעם ארגאניזאטאר פון דעם אנפאל אויף דער קאסע יוזעף גראלא — דער אנפיהרער פון דער „בליםקאוויצא" און דער ארגאניזאטאר פון דער דאזיגער כוליגאנישער ארגאניזאציע אין לאדז.

איצט איז אויך אין שייכות מיט'ן אנפאל, ארעסטירט געווארען אין לאדז דער היגער „בליסקאוויצעניק", דער 33-יעהריגער בראנסלאוו טלאטשקא (פון יאזשענאווא 6), וועלכער האט זיך מודה געווען, אז דאס האט ער דערשאסען דעם באהן-בעאמטען.

דער דאזיגער „אידעאליסט" פון דער „בליסקאוויצא" איז שוין זייגער צייט אפגעזעסען א ווירא אין טורמע פאר מעסערשטעכעריי אין פרידוואלד'ס טאנץ-זאל.

פאליציי זוכט איצט די איבריגע בעטייליגטע אין דעם באנדיטען-אנפאל.

ביי די טיכער-וועבער

די באלוטער טיכער-וועבער ארבייטען שוין נישט זייט דריי וואכען. די סיבה דערפון איז נישט דאס, וואס ס'איז נישט פארהאן קיין ארבייט, נאר ס'שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער נייער שטייער ארדינאציע אין דעם בעריהמטען פאר. 54. ביז איצט האבען די באלוטער וועבער געארבייט אלס כאלופניקעס ביי די אונטערנעמער - פאבריקאנטען, איצט פערלאנגען די פאבריקאנטען, אז די וועבער, וועלכע זיי געבען ארבייט, זאלען בעזיצען אייגענע פאטענטען, זאלען צאהלען שטייערן, סאציאלע אפצאהלען א. א. וו. די וועבער קענען דערויף, פערשטעהט זיך נישט איינגעהן, און דער פועל יוצא דערפון איז דאס, וואס די ארבייט איז איבערגעגאנגען צו נישט-יודישע וועבער קיין קאנסטאנטין, בעלכאטאוו, אלעקסאנדער א. א. וו.

אזא קאנפליקט איז אויך אויסגעבראכען אין דער פירמע דאנעלאק און מיטמינצער, פאמארסקא 65, דארט ארבייטען 80 יודישע האנדוועבערס אלץ עלטערע יודען. די פירמע האט אויך דא פערלאנגט, אז די וועבער זאלען ארויסנעמען אייגענע פאטענטען א. א. וו. אזוי ווי די ארבייטער האבען דאס נישט געטון, האט די פירמע ארויסגעגעבען די ארבייט אין די קליינע שטעטלעך, צוליב דעם האבען די 80 ארבייטער, צווישען וועלכע ס'זענען אויך פאראן 70-יעהריגע יודען, נעכטען אקופירט די פאבריק פון דער פירמע דאנעלאק און מיטמינצער, פאמארסקא 65. די יודישע ארבייטער האבען ערקלערט, אז זיי וועלען זיך נישט ארויסריהרען פון דער פאבריק, ביז זיי וועלען נישט צוריק בעקומען די ארבייט עסען ווערט די ארבייטער צוגעטראגען פון דרויסען. דער אריגינעלער שטרייק האט א גאנץ רוהיגען פערלויף.

די יאהרצייט פון ראדאשיצער רבי זצ"ל

דער ראדאשיצער רבי ר' ישראל יוסף פינקלער שליט"א, האט געהאלטען זעהר א גרויסען הספד נאך זיין פאטער ר' אלעזר דוד זצ"ל אין אלטשטעטישען בית-המדרש. בעת דעם הספד האט אויך דער רבי מספיד געווען דעם בענדינער רב זצ"ל.

זונטאג פריה איז דער רב ארויסגעפאהרען אויפן בית-החיים און געזאגט תהלים פאר א גרויסען עולם חסידים אין אוהל פון זיין פאטער. צו דער יאהרצייט זענען געקומען א סך חסידים פון פראווינץ.

ר' ברוך בער לייבאוויטש שליט"א אין לאדז

היינט, מיטוואך, 7.35 אוועגד קומט אן קיין לאדז דער בעוואוסטער גאון, ר"מ פון דער גרויסער ישיבה „כנסת בית-יצחק", וואס געפינט זיך היינט אין קאמעניעץ-ליט. ר' ב. ב. לייבאוויטש. הרב לייבאוויטש וועט ווייל'ען אין אונזער שטאט איניגע טעג, אין שייכות מיט דער אקציע פאר דער ישיבה, וואס וועט געפיהרט ווערען מיט זיין אנטייל.

עס איז געשאפען געווארען א ארגאניזיר-קאמיטעט, אין וועלכען ס'זענען אריין חשובע בעלי-בתים פון שטאט מיט'ן ראבינאט בראש.

האלב ניין אוועגד וועט פארקומען א ספעציעלער קבלת-פנים אין דער וואוינונג פון הרב סעגאל, פאלודניאווא 25, צו וועלכען ס'זענען איינגעלאדען געווארען די נכבדי העיר.

הרב לייבאוויטש קומט אן 7.35 אוועגד מיט'ן פאבריקס-באהן-הויף.

אויספלוג קיין הישפאניען, פראנקרייך און פארטוגאליען

פון 5 ביז'ן 29 אפריל ה. י. ארגאניזירט די היגע אפטיילונג פון „וואגאן-לי-קוק" פאלגענדע ים-אויספלוגען: גדיניא, קעלנער קאנאל, וויגא (הישפאניען), קאאיטא (מאראקא), וואלענציא הישפאניען) וויפראנזש (פראנצויזישע ריוויערע ניצא), פאלמא דע מאלערצא (באלעארער אינזעל), ליסאבאן (פארטוגאליען), אמסטערדאם (האלאנד) — גדיניע.

דער אויספלוג קומט פאר מיט דער ערשט וואס רעמאנטירטער שיף „קאשטשושקא". דער אפצאהל 530 זל. נעמט ארום: אויסלענדישע פאס, וויזעס, רייזע מיט שיף, כולל בעקעסטיגונג.

הנחות ווערען ערטיילט 50 פראצענט: מלוכה-בעאמטע, זייערע פאמיליעס, אפיציר'ן און זייערע פרויען און עמעריטען.

25 פראצענט הנחה:

אנגעשטעלטע פון באנק פאלסקי, באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא, פאנסטוואווי באנק ראלני און „פ. ק. א."

אינפארמאציעס אין „וואגאן-לי-קוק". פיעטריקאווער 64.

הנחה באהן-בילעטען קיין פראג און ווין

די היגע אפטיילונג פון „וואגאן-לי-קוק" גיט ארויס הנחה-בילעטען אויף דער באהן צו די ירידן אין פראג (3—10 מערץ) און ווין (10—17).

ראדיא-ווינקעל

נאטיצען פון א ראדיא-אמאטאר

פארזיכטיג מיט די הערטרייבלער פון אנ'אפאראט, וואס איז פעראייניגט מיטן שטאדטישן עלעקטרישען שטראם! עס איז געפעהרליך פארן געזונד!

די לעצטע צייט האבען זיך שוין בעוויזען אין פערקויף אזעלכע פערפולקאמטע ראדיא-אפאראטען, ביי וועלכע מען דארף שוין איינגאנצען נישט האבען קיין אקומולאטארען און אנאדען-באטעריעס. מען דארף בלויז אריינשטעקען דעם שטעפסעל פון אפאראט אינ'ם עלעקטרישען קאנטאקט און דער אפאראט שפילט שוין.

ביי אזעלכע אפאראטען דארף מען אבער זיין זעהר פארזיכטיג, אין פאל, ווען מיר ווילען הערען נישט דורכ'ן הילכער, נאר מיט דער הילף פון הערטרייבלעך. מען דארף וויסען, אז אין די דראטען פון הילכער אדער הערטרייבעל פליסט א שטארקער שטראם פון דער שטאטישער נעץ. עס קאן טרעפען, אז די איזאלאציע פון די דראטען פון די הערטרייבלעך איז אביסעל דורכגעריבען אדער בעשעדיגט. דעמאלס וועט א טייל פון דעם שטארקען שטראם אדורך דירעקט דורכ'ן קערפער פונ'ם ראדיא-הערער, און דאס קאן אמאל האבען נישט זעהר אנגענעהמע און אפילו טרויעריגע פאלגען.

דעריבער ווארענען מיר, נישט צו הערען פון די עלעקטריפיצירטע אפאראטען מיט דער הילף פון הערטרייבלעך, אויב מיר ווילען נישט אנווענדען א פערהיטונגס-מיטעל. דאס דאזיגע מיטעל בעשטעהט פון א ספעציעלען טראנספארמאטאר, וועלכען מען דארף פעראייניגען מיט'ן אפאראט, און ערשט דעמאלט — די הערטרייבלעך צום טראנספארמאטאר. איצט קאן שוין גארנישט געשעהן און מען קאן רוהיג וויטער הערען מיט דער הילף פון הערטרייבלעך.

בעקאנטע ווארשעווער ארטיסטן אויף עטליכע גאסטראלען
אין „פילהארמאניע"

פון היינטיגען פרייטאג הויבען אן צו שפילען אין לאדז די גוט-בעקאנטע ווארשאווער ארטיסטען דוד לויא, חנה לעווין, היימי לעווין, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאן, ראזא ראיסא און זשעני שמולאוויטש. אויפגעפיהרט וועט ווערען צום ערשטען מאל אין לאדז קאלמאנאוויטש'ס לעצטער שלאגער „עהרליכע גנבים" א מוזיקאלישע סענסאציע-פיעסע אין 4 אקטען.

בילעטען קאן מען שוין בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אזוי ווי עס זענען געקומען צו אונז פערשידענע אנפראגען, וועגען דער יאהרצייט פון רב אדמו"ר הה"ג ר' בצלאל יאיר זצללה"ה זי"ע ועכי"א הערי בער געבינען מיר פאר נויטיג מודיע צו זיין אז די יאהרצייט קומט אויס די וואך יום ה' פ' ויקהל כ"ה לחודש אדר.

„שיילאק"

אויסגעפיהרט דורך אלעקסאנדער גראנאך אין „דזשאמאיטאשטשיי" טעאטער.

ווען צווישען יודישע לייענער אדער יודישע טעאטער-בעזוכער רעדט מען וועגען שעקספיר'ס „שיילאק" רופט דאס שטענדיג ארויס א דיסקוסיע. ביי יעדען איינציגען ווי אזוי ער זאל נישט בעהאנדלען די טעמא „שיילאק" — פאזיטיו אדער נעגאטיוו רופט די האנדלונג אין דעם ווערק ארויס א ביטערעשמאק פון אנטיסעמיטיזם.

קיינער האט אבער נאך ביז איצט נישט צוגעשטעלט קיין איבערצייגענדע בעווייזען, אז שעקספיר איז ווירקליך געווען אנ'אנטיסעמיט, ווען דאס וואלט ווירקליך געווען דער פאל וואלט דאך דאס געמוזט קומען צום פארשיין אויך אין אנדערע ווערק; דער גענואלער דיכטער וואלט דאך זיך געמוזט אמאל „פערראטען" א חוץ אין „שיילאק". און אויב דער ביטערעשמאק בלייבט דאך אזא, באכדעם ווי מ'האט געזעהען דאס געניאלע ווערק און עס דערפאר, ווייל שעקספיר האט נישט געקענט קיין יודען, ער האט וועגען זיי געשריבען פון „אויסוועניג", און דעריבער האט נישט באר געקענט נאר געמוזט אריינפאלען געוויסע הונזינען, וועלכע האבען מיט יודען קיין שום שייכות נישט. און אין אלגעמיין אבער איז זיך נישטא מיט וואס איבערנעהמען, דער זשעני שעקספיר האט געוואוסט ווי אזוי אוועקצושטעלען די גרויסע פראבלעמען, וועלכע זענען נאך נישט געלעזט אפילו אין איצטיגען מאמענט, הגם די פראבלעמען זענען ווייטער שטארק אקטועל.

ווען מיר שטעלען אוועק די פראגע, וועלכע ווערט בעהאנדעלט אין „שיילאק" אפען און קלאר אהן שום צומישונג פון געפיהל און אויסרעכענונג זאגען מיר אזוי: די געזעצען אין ווענעדיג האבען בעשאפען וועגעציאנישע פאטריציער, אין די דאזיגע געזעצען איז ערלויבט געווארען אנ'אפמאך לויט וועלכען איינער ביים צווייטען קען אויסשניידען א פונט פלייש פון הארצען. „שיילאק" קען די דאזיגע געזעצען און בעשליסט זיי אויסצונוצען בשעת דערפאר, ווייל איהם געפעלט דאס אזוי פאר וואלטאג נאכדעם ווי די פערביסענסטע יודען-פיינד האבען איהם אנגעטון אזויפיל צרות. שעקספיר האט אנגעוועדעט די שטארקסטע פיינדגנגען מצד די אנטיסעמיטען: בנוגע דעם יוד, זיי בעליידיגען איהם, בעשפייען איהם, בערויבען, בעהמען איהם צו זיין איינציגע טאכטער, לאכען אויס זיין גלויבען, זיין פאלק. שעקספיר האט מיט דער גאנצער באקעטקייט געשילדערט די אכזריות פון די מאכטהאבער, זייער גאנצען ציניזם, זייער נארישקייט און גראטעסק-אריסטאקראטיע נאר ביז דעם מאמענט ווען אין שפיל הויבט אן צו קומען די נקמה פון שיילאק'ן. אז דער יוד פון ווענעציא וויל נקמה — איז נישט קיין ווא־נדער, אז דער יוד האט נישט קיין שום אנדער מיטעל זיך צו פערטיידיגען ווי אויסצונוצען די אכזריותדיגע געזעצען, וועלכע זענען געשאפען געווארען נישט דורך איהם און נישט דורך זיין רעליגיע — און אויך קלאהר, אז דאס איז אן'אינדיווידועלע טאט פון „שיילאק" דעם יוד און נישט פון יודישען קיבוץ און שוין פערשטענדליך דערפאר, ווייל אין דער פיעסע ווערען נישט אריינגעפיהרט קיין יודישע בעטאנונגען און יודישע פערזאמלונגען, פארוואס זשע זאלען מיר נישט מאכען פאלגענדען אויספיהר: „שיילאק" האט קודם-כל פערלאנגט, אז דאס געריכט זאל אנווענדען דאס געזעץ פאר א יודען „שיילאק" ווי פאר אלע איינגעבוירענע בירגער פון לאנד, און דא האט נישט געקענט העלפען קיין שום מאראל-פרעדיגעריי און קיין שום ווילען אויסצופרעסען פון דעם יודען, אז ער זאל זיך אפזאגען דערפון אז דאס געזעץ גילט פאר א יודען פונקט אזוי ווי פאר א אנדערען. און וואלט דאס געריכט צוגעפסקנט דעם יודען וואס איהם קומט בלייבט ביי אונז נישט געלעזט די פראגע, צי וואלט שיילאק געשניטען אדער נישט.

„שיילאק" פערלאנגט אין דער פיעסע קודם-כל גערעכטיגקייט נאך די אלע צרות, וועלכע ער האט איבערגעלעבט „שיילאק" האט אין זיך דאס עמפינדען פון גאנצען יודישען פאלק, וועלכעס פערשטעהט, אז די אויטערשיידעניש פון אנדערע ווייל „ווען מ'שנייד'ט אונז טוט אונז דען נישט בונקט אזוי וויה ווי אנדערע"? און דאס עמפינדען ריקטירט איהם צו פערלאנגען גערעכטיגקייט און אפווענדונג פון „זייער" געזעץ בנוגע דעם יודען ווען אפילו דער גאנצער צד איז דער אריסטאקראט אנטאניא און אויב אין דער אדער אנדער שטעל מאכען זיך אריין מאמענטען, וועלכע זענען נישט אין הסכם מיט דער יודישער פסיכישער איינשטעלונג איז עס נישט דערפאר, ווייל שעקספיר איז געווען אנ'אנטיסעמיט באר דערפאר, ווייל שעקספיר האט נישט געקענט די יודען, ווייל ער דער נישט-יוד האט פערשטאנען, אז א יוד וואלט אייגענטליך געדארפט צו בעצאהלען פאר זיינע צרות און פערפאלגונגען דערמיט וואס שעקספיר לעגט פאר.

די גרעסטע וועלט-אקטיארען האבען געשפילט „שיילאקן" יעדער פון זיי האט געגעבען מיט זיין גאנצער פערזענליכקייט אריינצודריגען אין דער נשמה פון „שיילאקן" און איהם פערקערפערען אזוי ווי ס'וואלט געווען אנ'אפשפיגלונג פון דעם וואס „שיילאק" איז אין דער ווירקליכקייט. בעזונדערס אין דער דאזיגער פראבלעם געווען אינטערעסאנט פאר די גרויסע שוישפילער — יודען, וועלכע האבען געשפילט אויף די נישט-יודישע בינעס ווי: זאנענטאל, פאסאר, שילדקרויט. דעוויסאן, באריי, גראנאך און אנדערע, וועלכע האבען דערפיהלט די מאמענטען וואס זענען געווען איז סתירה צווישען דעם, וואס שעקספיר האט אנגעשריבען און זייער יודישער פסיכיק, צי זיי זענען געווען אסימילירט אדער נישט, און אט די מאמענטען האבען די גרויסע שוישפילער געוואלט קארעגירען דעם געניאלען שעקספיר און דאס האט זיך איינגעגעבען מיט מעהר אדער ווייניגער ערפאלג.

גראנאך קען מאכען פאר וואראפען, אז ער פרובט נישט צו מאכען די דאזיגע קארעקטור, אבער גראנאך איז זיך אויף דעם דאזיגען לוקסוס ערלויבט און באך מעהר אויף דער יודישער בינע, ווייל צווישען יודען קען מען ווייזען צוזאמען מיט שעקספירס זשעני, מיט דעם פראכטפול אנגעשריבענע „שיילאק" דעם דיכטערס טעותים.

גראנאך שפילט „שיילאק" אמבעסטען וואס איך האב געזעהען די געלעגענהייט ביז איצט צו זעהן, ער שפילט אבער נישט דעם בעסטען „שיילאק" זייער יוד איז אין הסכם מיט שעקספיר'ס דיכטערישער אינטואיציע, אבער נישט אין הסכם מיט דער ווירקליכקייט, אבער ווי מיר האבען שוין געזאגט קענען מיר זיך צווישען יודען דעם לוקסוס פולשטענדיג ערלויבען.

גראנאך'ס שפילען האט נישט קיין גלייכען אין אויסדרוק און ווירקונג. ער ווירקט מיט אלע שוישפילערס נויטיגע עלעמענטען מיט ווארט, זשעסטיקולאציע, מאסקע און אויך מיט שווייגען, ער איז קודם-כל עכט און נישט „פערשטעלט". ער איז אונמיטעלבאר און דורכגעדרונגען מיט דעם העלדס געפיהלען און אויב מאמענטווייז „רייסט ער קוליסן" דארף מען געדענקען, אז ער שפילט דעם קלאסיקען שעקספיר. די סצענע ווען ער טרעפט נישט מעהר זיין טאכטער יעסיקא, זייבע מאנאלאגען, די סצענע מיט טובאלדן זענען אזוי שטארק, אזוי איינדרוקספול, אזוי פערכאפענד, אז דאס איז טעאטער-אלע קונסט, עכטע און נישט געקינצעלטע.

פאניא רהבינא (פארציא) דארף זיך נאך בעמיהען צו געפינען דעם פאסיגען קלאסישען טאן פאר דער ראל זי פערמיגט אבער נישט דעם ווערט פון דער פארשטעלונג. עני ליטאן (אין נעריסא) האט געשאפען די נויטיגע שטימונג סיי אין די גראטעסק-סצענען און סיי אין גאנצען שפילען. פר' ליבאוויטש (יעסיקא) האט געגעבען א זעהר סובטעלע געשטאלט, געוויס אין גארנישט דא פאר צוווארפען ליפמאנען (אנטאניא), גראדבערג (באסאניא) איז באנץ בעזונדערס באזשיק'ן (א גלענצענדע קרעאציע פון טובאלד'ן), דאס זעלבע אויך סטרוגאטש, לעמבערגער, הילפסבערג, הערשקא וויטש, האמבורגער און צוויליכען אין זייערע קליינע ראלען.

דער באלעט ביים מאסקען-באל איז עסטעטיש און פיין. די רעזשי פון גראנאך אהן שום פאר-ווארף.

י. דאנקין.

פון „שומרי ומזהירי שבת“

קומענדיגען שבת צונאכט וועט אין בער־לינער זאל פארקומען די גענעראל־פערזאמלונג פון „שומרי ומזהירי שבת. אין שייכות מיט דער גענע־ראל־פערזאמלונג, איז פערגאנגענעם שבת צונאכט פארגעקומען אין קהלה־לאקאל א פארוואהל־פער־זאמלונג אויף וועלכען ס'זענען געווען פערטרעטען כמעט דער גאנצער ועד הרבנים און פערטרעטער פון אלע שוהלען, בתי־מדרשים און שטיבלעך.

די פערזאמלונג איז געפעגט געווארען פון פרעזעס פון שומרי שבת ה' יוסף אלפוס וועלכער ערקלערט דעם צוועקפון דער פערזאמלונג, צו שא־פען א פאסיגע פערוואלטונג.

ס'האבען אויך געהאלטען רעדעס הרב ר' אלעזר ליפשיץ, הרב ר' הירצל הארצשטארק און אנדערע. ס'איז בעשלאסען געווארען, ארויסצוגע־בען אנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 27־טען פעברואר

6,45 פריהמארגען־אוידיציע. 6,48 פליטען. 6,52 גימנאסטיק. 7,07 פליטען. 7,50 רעקלאמע־קאנצערט. 11,57 צייט־סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע־איבערזיכט. 12,10 קאנצערט. 1.00 ידיעות פון טאג. 1,05 פליטען. 3,30 עקספארט־ידיעות 3,35 בערזע. 3,45 טעאטער־פראגמענט. 4,00 ווארשאווער הארמאניסטען־קאפעלע. 4,45 „בריף פון קינדער“. 5,00 פידעל־רעציטאל. 5,25 א שמועס פאר פרויען. 7,35 פליטען. 7,50 ספארט־ראטגעבער. 6 פליטען. 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן. 6,15 קאנצערט. 6 45 ווירטשאפטליכע פארלעזונג. 7 „קווארטעט־מיניאטורען“. 7,20 אק־טועלער שמועס. 7,30 לידעלעך. 7,50 ספארט־ידיעות. 8 א קאספראוויטש־אווענד. 8,30 פליטען. 8,45 אווענד־ידיעות. 9 שאפען־קאנצערט. 9,30 פליטען. 9,40 פוילישע לידער. 10 רעקלאמע־קאנצערט. 10,15 טאנץ־מוזיק. 11 ידיעות. קאמו־ניקאטען. 11,05 טאנץ־מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	99.50
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	46.25
4 „	דאלארובקא		—	56.00
7 „	סטאבילזאציע (אמ.)			74.25
5 „	ווארשאווער פ.־ב.		1934	62.13
5 „	לאדזער			54.00
ענגלישער פונט	—	—	—	5.65
דאלאר אפיצ.	5.28	נישט אפיצ.	—	5.25
גאלד־דאלאר —	—	—	—	8.87
גאלד־רובל —	—	—	—	4.55
דייטשער מארק	—	—	—	2.02

מעלדונג

לאדזער יודישער מוזיק־פאראיין „שיר“ מיר מעלדען, אז די פראבעס פון כאר קומען פאר באנמאל דינסטאג און פרייטאג פון 8.30 און אווענד און שבת פון 4—6 נאכמ. אין דער צייט פון די פראבעס קומען אויך פאר איינשרייבונגען פון שטימבעגאבטע קאנדידאטען וועלכע קאנען זיך מעל־דען אין לאקאל פון „שיר“ נארוטאוויטשא 32.

די פערוואלטונג.

6439

די „גרינע העמדלעך“

פערטיידיגען דעם וויצע מארשאלעק פאלאקעוויטש

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

נאך מעהר פערשארפט. אין דער רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער זיצונג פון פרעזידיום פון פערבאנד פון די יונגע פויערען, ווערט געזאגט, אז עס וועט אונטערגענומען ווערען אנ'ענערגישע ארבייט אויפצוהאלטען די זעלבסט־שטענדיגקייט פון דער ארגאניזאציע— די „גרינע העמדלעך“ און דער בעשלוס פון דער ב.־ב. בנוגע דעפ. פאלאקעוויטש ווערט בעטראכט אלס א גרוי־סע עוולה, וואס איז בעגאנגען געווארען געגען דער גאנצער „גרינער חברה“.

ווי מען שמועסט, האט דאס פרעזידיום פון ב.־ב. בדעה ארויסצוטרעטען אין געריכט געגען דער הויפט־פערוואלטונג פון פערבאנד פון די יונגע פויערען.

די אנקלאגע פון ב.־ב.־פרעזידיום וועט צוריק־ווייזען די פארווארפען, וואס דאס פרעזידיום פון פערבאנד פון די יונגע פויערען מאכט דער ב.־ב.

עס קען דעריבער קומען צו אנ'אינטערעסאנטען פראצעס צווישען דעם וויצע־מארשאלעק פאלאקע־וויטש און דעם פרעזידיום פון ב.־ב.

„וויקטאר אדער וויקטאריא“

HERMAN PINIG i RENATA MILLER

אויסערן פראגראם: קלאונ־צונאבע PAT און אויך FOX

מיט DITA PARLO „וואלץ איז סאוואי“: נעכסטער פראגראם:

היינט און פאלג. טעג! גרויסער רעוועלאציאנס־פילם אונטער'ן נאמען:

אין די הויפט־ראלען:

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קראנג־קינא CAPITOL

זאוואדזקא 16

Dr. H. Szumacher

הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען

פיעטריקאווער 56, טעל. 148-62

נעמט אן פון 9 ביז 12; פון 2 ביז 4 און פון 7 ביז 9 אווענד; זונטאג תנאון טערערע חנאות פון 11 ביז 2

לעטשניצע־פרייזען!

קליינע אנאנסען 1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

אויספערמיגערס, העמטערס, הערע געזוכט ביים שאכטעל־מאכער גלובנא 33, רימער.

6435

א קוואליפיצירטער ארבייטער צו א רענדער־מאשין 156־ער פשענרזא, קען זיך מעלדען לימאנאווסקי 22, ש. רייטער, וואוינונג 81.

6431

ראקאלען

א מעבלירט צימער פאר צוגע־רייזטע סוחרים צו שלאפען מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פאר 1 זל. א נאכט. זאכאדניא 39, וו. 4.

6431

פערשידענעם

ענטשולדיגונג. דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאר דער סעקציע וועש־ און לעכער־נייער ביים סזזצ. האנדוו.־פעראיין אין לאדז (און פאר דער פאך־קאמיסיע און סעקציע־צושניידער ביי וועש ביים בעקלייד־פעראיין, אפט. VI אין לאדז) פאר מיין נישט טאקטישער האנדלונג לגבי זיי. משה קאן, לעכער־נייער.

א יונג מיידעל זוכט בעשעפטיגונג, געווינשטען אין א געוועלב אדער ביי שניי־דעריי. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „עהרליך“.

6432

נויטיג אנ'ארויסנעהמער צו קינדער־שקארפעטלעך מיט אייגענע מאשינדלעך. זיך ווענדען קאנסטאנטינער 3, וו. 42.

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טארטען קענט איהר בעקומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11, קושמירעק, טעל. 211-54.

6381

POWSZECHNE BIURO OGŁOSZEŃ

WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 132

TEL. 673-55 i 267-39

OGŁOSZENIA DO WSZYSTKICH PISM.

KAMPANJE REKLAMOWE.

PROJEKTY, RYSUNKI, KOSZTORYSY

DYREKCJA

PAŃSTWOWEGO MONOPOLU SPIRYTUSOWEGO

podaje do wiadomości, że od dnia **24 lutego 1935 r.** obowiązują następujące detaliczne ceny sprzedażne wyrobów monopolowych wraz z butelką:

Rodzaj wyrobów	1 L.	0,75 L.	0,50 L.	0,25 L.	0,10 L.
	z ł o t y c h				
a) **wódki czyste**					
zwykła					
mocy 35°	3.00	—	1.55	0.85	0.35
„ 40°	3.70	—	1.90	1.00	0.40
„ 45°	4.10	—	2.10	1.10	0.50
wyborowa					
mocy 40°	4.40	—	2.25	1.15	—
„ 45°	4.90	3.75	2.50	1.30	—
luksusowa					
mocy 45°	6.00	4.50	3.00	—	—
b) spirytus na cele domow.-lecznicze					
mocy 90°	8.50	—	4.30	—	0.90
„ 95°	9.00	—	4.55	2.35	1.05

Uwagi: a) do dn. 1 marca 1935 r. włącznie detalicznym sprzedawcom przysługuje prawo dostarczenia posiadanych zapasów wyrobów monopolowych do właściwych hurtowni w celu wymiany na odpowiednią ilość wyrobów po nowej cenie,

b) wyroby z nieskasowanem oznaczeniem uprzednio obowiązujących cen mogą być sprzedawane przez detalistów po tych cenach do dn. 27 lutego 1935 r. włącznie.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA“

Gdańska 31a, tel. 192-64

עפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליז פאר אונפערמעגליכע — ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY

עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ־לאמפען, סאלוקס, דיאטערמע.

Gdańska 31a, parter, tel. 192-64

עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ־לאמפען אהיים.

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4—8 אווענד.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט

זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייז

לעכער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט“

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער־שוואכע

פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכמ

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

לעטשניצע

פון דאקטוירים ־ ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116=33

רענטגען־גאבינעט

וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

GABINET DENTYSTYCZNY

Lek. Dty

A. Struńskiego

פעטריקאווער 43, טעל. 165-20.

אין טעטיג

פריוואט־קליניק

פון האלז־, נאז־ און אויערען־קראנקהייטען

86

Piotrkowska 55

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט ... שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . . —60 . . 4

הינטער טעקסט—12 . . . . . —18 . . .

... דער טעקסט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקרולאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט ... שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיניס. איז אפען בייטאג און פייגאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Braustowski i D. Silberberg

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman